

سرخدونه او اداري تشکيلات

- ۱ سوال: افغانستان موقعيت تشرېح کړی؟
۱ ځواب: افغانستان په شمالي نيمه کره د شمالي عرض البلدونو ۲۹ درجو ۲۲ دقيقو او ۵۳ ثانيو او ۳۸ درجو ۲۹ دقيقو او ۲۸ ثانيو او ختيځه نيمه کره کې د ختيځ طول البلدونو ۶۰ درجو، ۲۸ دقيقو او ۴۱ ثانيو او ۷۴ درجو، ۵۱ دقيقو او ۴۷ ثانيو تر منځ موقعيت لري.
۲ سوال: د افغانستان مساحت څومره دی؟
۲ ځواب: ۶۵۲۰۰۰ کيلو متره مربع دی
۳ سوال: د افغانستان بحر يا سمندر ته څومره فاصله ده؟
۳ ځواب: د افغانستان بحر يا سمندر ته ۳۹۰ کيلو متره فاصله ده د هلمند ولايت د کشتگان غر د مزارې د کوتل څخه
۴ سوال: د افغانستان څلورخواووی تشرېح کړی؟
۴ ځواب: د هيواد په شمال کې د د منځني اسيا د تاجکستان، ازبکستان، او ترکمستان، له هيوادونو په لويديځ د ايران له اسلامي جمهوريت او په ختيځ او جنوب کې د پاکستان له اسلامي جمهوريت او په شمال ختيځ کې ۹۲ کيلو متره فاصله د چين هيواد سره ګډه پوله لري.
۵ سوال: سرخد تعريف کړی؟
۵ ځواب: هغه نقطه چې دوه هيوادونه سره بيلوي.

شمالي سرخدونه

- ۶ سوال: په ۱۹ پيړۍ کې د کومو دولتونو لخوا د افغانستان زياتي برخې جلا شوي؟
۶ ځواب: په ۱۹ پيړۍ کې د انگليسانو او تزاري روسي دولتونو لخوا د افغانستان څخه جلا شوي.
۷ سوال: د افغانستان شمالي سرخدونه د چا لخوا لاسليک کيدل يا ټاکل کيدل؟
۷ ځواب: د افغانستان د مخلي حکومتونو د مرکزي اسيا د خانانو لخوا او د ماورالنهر د اميرانو تر منځ لاسليک کيدل يا ټاکل کيدل.
۸ سوال: انگليسانو چې د دې پلې نومي شمالي سرخدونه لري دا؟
۸ ځواب: په مرکزي اسيا کې د روسي د پيشرفت څخه په ويره کې شول، امير شيرعلي خان يې سرخدونو ته وهڅاوه چې له تزاري روسي سره يې وټاکي، او د بهرنيو چارو وزير لارډ گرینویل او د روسي د بهرنيو چارو وزير پرنس گور چکوف د افغانستان او تزاري روسي تر منځ د سرخدي کرښې د تثبيت لپاره وټاکل شول.
۹ سوال: امير شيرعلي خان شمالي سرخدونو ته چا وهڅاوه؟
۹ ځواب: انگليسانو
۱۰ سوال: د امير شيرعلي خان سرخدي کرښه د چا په واسطه لاسليک او د کوم ځای څخه کوم ځای پورې وه؟
۱۰ ځواب: د افغانستان د سفير په واسطه او د روسيه خارجه چارو وزير لخوا لاسليک او د زرکول څخه تر خماپ پورې وه د ۱۲۰۰ کيلو مترو په اوږدوالي لاسليک شوه.
۱۱ سوال: ۱۹۴۶م کال کې کومه نقطه د سرخد په توګه وټاکل شوه؟
۱۱ ځواب: په ۱۹۴۶م کال کې د پنجدی او آموسيندونه د سرخد په توګه وټاکل شو.

دریجوي سرحدی کرښه

- ۱۲ سوال: ریجوي سرخدي کرښه کوم شخص عوښتل چې لاسليک کړی؟

۱۲ ځواب: امير عبدالرحمن

۱۳ سوال: په څوم کال د دری هیوادونو افغانستان، انگلستان او روسیه تر منځ پریکړه وشوه چی د ریجوی سرخ د ټاکلو لپاره سرخس ته حاضر شی؟

۱۳ ځواب: ۱۸۸۹ م کال د دری هیوادونو افغانستان، انگلستان او روسیه تر منځ پریکړه وشوه چی د ریجوی سرخ د ټاکلو لپاره سرخس ته حاضر شی.

۱۴ سوال: افغانانو د چا تر مشرۍ لاندی د پنجدی ملاتړ وکړ او دغه ملاتړ د چا په وړاندی وه.

۱۴ ځواب: د جنرال عوث الدین تر مشرۍ لاندی د پنجدی ملاتړ وکړ او دغه ملاتړ د روسیانو په وړاندی وو.

۱۵ سوال: په څوم کال کی روسیانو پنجه او اق تپه اشغال کړه؟

۱۵ ځواب: په ۱۸۸۵ م کال یی پنجه او اق تپه اشغال کړه.

۱۶ سوال: ریجوی سرخدی کرښه د څومره کلونو په موده کی د څومره اوږدوالی په لرلو تثبیت شوه:

۱۶ ځواب: ریجوی سرخدی کرښه د څلور کلونو په موده کی ۵۴۰ کیلو متره په اوږدوالی تثبیت شوه.

شمال ختیځ سرحدونه

۱۷ سوال: د هیواد د شمال ختیځ سرحدات راوپیژنی؟

۱۷ ځواب: د هیواد په شمال کی دوه سرحدونه دی ۱ د پامیر سرحدی کرښه د افغانستان او تاجکستان تر منځ ۲ او بله یی د افغانستان او چین تر منځ ده

۱۸ سوال: د شمال ختیځ سرخد باندی د کومو هیوادونو لخوا خبری وشی؟

۱۸ ځواب: د انگلیسانو، روسانو او افغانستان تر منځ خبری وشوی.

۱۹ سوال: انگریزانو د شمال ختیځ سرخدونو د معلومولو سره ولی د لچسپی درلوده؟

۱۹ ځواب: ځکه هغوی غوښتل چی د خپلو لاندی شوو سیمو او تزاری روسی تر منځ یوه بی طرفه سیمه ولری.

۲۰ سوال: د چین سرخدی کرښه د کوم باچا په وخت کی او په کوم کال تثبیت شوه؟

۲۰ ځواب: د محمد ظاهر شاه د پاچاهی په وخت کی په ۱۳۴۳ هـ ش کال کی تثبیت شوه.

ختیځ او جنوبی سرحدونه

۲۱ سوال: د احمد شاه بابا د واکمنی نه وروسته کومی منطقې د افغانستان څخه بیلې شوی او ولی؟

۲۱ ځواب: کشمیر، لاهور، پنجاب، پېښور، اسماعیل دیره او د سدوزیو او محمدزیو د اختلاف په وجی له افغانستان څخه بیلې شوی.

۲۲ سوال: په کوم کال د جنرال رابرت په مشرۍ زیاته قوه را داخل شوه او څه یی غوښتل؟

۲۲ ځواب: ۱۸۹۳ کال باندی هیواد ته را داخل شوه او غوښتل یی د جنرال رابرت سیاسي هییات له یوی عسکری فرقی سره په جلال اباد کی ونی.

۲۳ سوال: دیورند په کوم کال باندی د دیورند کرښه په امیر عبدالرحمن باندی په کوم ځای کی امضاء کړه؟

۲۳ ځواب: په ۱۸۹۳ کال په چهلستون مانی کی لاسلیک کړه.

۲۴ سوال: د دیورند کرښه په کوم کال او چیرته اوږدوالی یی د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری دی او کومی سیمی ددی په ذریعه بیلې شوی؟

۲۴ ځواب: دیورند کرښه د کلیک د کوتل څخه، د واخجیر کوتل، واخان، او چترال په جنوب ختیځ کی د بلوچستان او ملک سیاه تر غره پوری د هیواد په جنوب لویدیځه زاویه کی د ۱۹۲۰ کبلو مترو په اوږدوالی وټاکل شوه. او د چمن، پښین، وزیرستان، کرم، پاره، چنار، افریدی، باجوړ، سوات او چترال منطقې له افغانستان څخه بیلې شوی.

۲۵ سوال: انگریزانو په کال کی څومره پیسی امیر عبدالرحمن ته ورکولی او د ترون وروسته څوته لوړی شوی؟

۲۵ خواب: انگریزانو په کال کی امیر عبدالرحمن ته ۱۲۰۰۰۰۰ پیسی ورکولی او د تړون نه وروسته یی ۶۰۰۰۰۰ وریزاتی کړی.

لویدیځ سرحدونه

- ۲۶ سوال: په لویدیځ کی څو سرحدونه موجود دی؟
 ۲۶ خواب: په لویدیځ کی دوه سرحدونه موجود دی ۱: مکهمان ۲: فخری سرحدونه دی.
 ۲۷ سوال: امیر شیرعلی خان په وخت کی کومی قبیلې د ایران تابعیت ومانه؟
 ۲۷ خواب: امیرشیر علی خان د واکمنی په وخت کی د سربند د قبیلې مشر غلی خان په نوم له خپلی قبیلې سره د ایران تابعیت ومانه او خان یی د خپلی قبیلې سره د ایران دولت ته تسلیم کړ. ه.
 ۲۸ سوال: د کوم حکومت څخه افغانستان غوښتنه وکړه چی د دوی تر مینځ سرحد وټاکي؟
 ۲۸ خواب: د هند وایسرا څخه یی غوښتنه وکړه.
 ۲۹ سوال: په ۱۲۷۴ کال کی بیا د مکهمان کرښی په باره کی کوم مشکلات پیدا شو؟
 ۲۹ خواب: څرنگه چی نوموړی نقطه د هلمند د سیند پر اساس په نښه شوی وه ، او د ځمکی پر اساس نه وه په نښه شوی ، نو له همدی امله د هلمند د سیند د مسیر د تعیرله کبله بیا مشکلات پیدا شوه.
 ۳۰ سوال: انگریزانو د چا تر مشری لاندی د سرحدی کرښی د معلومولو لپاره هییات راولیره؟
 ۳۰ خواب: د گولد سمیت تر مشری لاندی.
 ۳۱ سوال: مکهمان هییات څو کاله په دی خبری وکړی او د چا د واکمنی په وخت کی یی دا کرښه تعین کړه او د کوم ځای نه کوم ځای پوری وه؟
 ۳۱ خواب: نوموړی هییات ۲ کاله او ۳ میاشتی په دی باندی خبری وکړی او د امیر خبیب الله خان په وخت کی یی دا کرښه تعین کړه ، او دا کرښه د ملک سیاه له عره څخه تر سیاه کوه پوری وه.
 ۳۲ خواب: فخری سرحدی کرښه د چا په واسطه د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری وه؟
 ۳۲ خواب: د امیر عبدالرحمن په واسطه سیاه کوه څخه تر ذوالفقار دری پوری وه.
 ۳۳ سوال: د فخری سرحدی کرښه د کوم هییات پواسطه تعین شوه؟
 ۳۳ خواب: دا کرښه د ترکیی هییات لخوا چی جنرال فخرالدین التایی نومیده په واسطه تعین شوه.
 ۳۴ سوال: د فخری کرښی څومره اندازه د ځمکی پر مخ او څومره یی د هریرود د سیند پواسطه بنودل شوی ده؟
 ۳۴ خواب: د سیاه کوه څخه تر اسلام قلعه پوری د ځمکی پر مخ او د اسلام قلعه څخه تر ذوالفقار دری پوری د هریرود د سیند پواسطه بنودل شوی ده.

اداری تشکیلات

- ۳۵ سوال: د امان الله خان د وخت اداری تشکیلات کوم دی؟
 ۳۵ خواب: پنځه ولایتونه و او څلور اعلی حکمتونه وو. لکه مشرقی سمت، جنوبی سمت، میمنه او فراه څخه عبارت دی او ولایتونه کابل ، کندهار ، هرات، ترکستان، او قطغن،
 ۳۶ سوال: د امان الله خان وخت اداری تشکیلات کومی ستونزی لرلی ولیکی؟
 ۳۶ خواب: لاری ډیری اوږدی وی ، عروڼه ، پراخی او سوځونکی دښتی وی او د حمل نقل ستونزی وی.
 ۳۷ سوال: په کوم کال کی زموږ هیواد په ۲۹ اداری واخونو یا ولایتونو باندی وویشل شو؟
 ۳۷ خواب: په ۱۳۴۳ لمریز کال کی زموږ هیواد په ۲۹ واخونو یا ولایتونو باندی وویشل شو.
 ۳۸ سوال: د ولایت ټولی خواوی د چا لخوا اداره کیدی؟
 ۳۸ خواب: د ولایت ټولی خواوی د والی لخوا اداره کیدی.
 ۳۹ سوال: ۱۳۷۰ کال کی هیواد په څو ولایتونو وویشل شو؟
 ۳۹ خواب: په ۳۲ ولایتونو وویشل شو.

۴۰ سوال: په دی وروستیو کلونو کی زموږ هیواد په څو ولایتونو او څو ولسوالیو وویشل شو؟
 ۴۰ ځواب: په دی وروستیو کلونو کی زموږ هیواد په ۳۴ ولایتونو او ۳۶۴ ولسوالیو باندی ویشل شو.

د هیواد په پرمختیا کی د نفوسو اهمیت

- ۴۱ سوال: نفوس تغریف کړی؟
 ۴۱ ځواب: نفوس د هیواد له ټولو اوسیدونکو څخه عبارت دی.
 ۴۲ سوال: کوم لاملونه د نفوسو په تمرکز باندی اعیزه کوی؟
 ۴۲ ځواب: اقلیمی شرایط ، د ځمکی د جوړښت شرایط ، او نور اقتصادی ، بشری او سیاسی لاملونه د نفوسو په تمرکز باندی اعیزه لری.
 ۴۳ سوال: د پورتنیو لاملونو په نظر کی نیولو سره د زراعت له نظره کومی سیمی گڼ نفوس لری؟
 ۴۳ ځواب: حاصلخیزی سیمی لکه ننگرهار ، لوگر ، کاپیسا ، لغمان ، او پروان کی په زیات شمیر نفوس ځای په ځای شوی دی.
 ۴۴ سوال: څو فیصده خلک په کلیو او څو فیصده په ښارونو کی اوسیږی؟
 ۴۴ ځواب: ۸۰ سلنه خلک په کلیو او ۲۰ سلنه خلک په ښارونو کی اوسیږی .
 ۴۵ سوال: د سیاسی بدلونونو له مخی زیات شمیر خلک په کومو ښارونو کی اوسیږی؟
 ۴۵ ځواب: په کابل ، جلال اباد ، مزار شریف ، هرات او داسی نورو ښارونو کی زیاته اندازه نفوس اوسیږی.
 ۴۶ سوال: د اقتصادی او صنعتی لاملونو له مخی د هیواد زیات خلک په کومو سیمو کی اوسیږی؟
 ۴۶ ځواب: د اقتصادی او صنعتی لاملونو له مخی د هیواد زیات شمیر خلک په صنعتی مرکزونو کی ژوند کوی لکه د پلخمری د نساجی فابریکی د بغلان د قند فابریکی.
 ۴۷ سوال: د کرنیزو پروژو له مخی زموږ هیوادوال په کومو سیمو کی اوسیږی؟
 ۴۷ ځواب: چیرته چی زیات شمیر خلک او اوبه وی لکه د هدی او عازی اباد فارمونه ، د هلمند او نادعلی کرنیزی پروژی او داسی نور
 ۴۸ سوال: د سوداگریزو بندونو په اساس زموږ هیوادوال په کومو سیمو کی اوسیږی؟
 ۴۸ ځواب: په طورخم ، اسلام قلعه ، حیرتان او سپین بولدک کی اوسیږی.

احصایه او د نفوسو جغرافیایی ویش

- ۴۹ سوال: هغه سندونو نومونه واخلی چی د نفوسو په گڼوالی کی رول لوبوی؟
 ۴۹ ځواب: پنجشیر ، الشنگ ، الینگار ، کونړ ، د هریرود سیند او د اموسیند ساخل زیات نفوس د نفوسو د گڼوالی باعث گرځی .
 ۵۰ سوال: هلمند سیند څه اهمیت لری؟
 ۵۰ ځواب: د انرژۍ تولیدلو ، او په اقتصادی او کرنیزو برخو کی اهمیت لری.
 ۵۱ سوال: د کابل د سیند مرستیالان کوم دی؟
 ۵۱ ځواب: د کابل سیند مرستیالان لوگر ، لغمان پنجشیر ، کونړ
 ۵۲ سوال: هغه سیمی چی ۱۰۰۰ متره لوړوالی لری د نفوسو تمرکز یی څه ډول دی؟
 ۵۲ ځواب: نفوسو تمرکز یی په کرڼه یا زیاتره خلک په کرڼه بوخت دی.

د نفوسو وده او منځنی عمر

- ۵۳ سوال: د مخ پر ودی هیوادونو د نفوسو وده د کومو مقرراتو تابع ده؟
 ۵۳ ځواب: د مخ پر ودی هیوادونو د نفوسو وده د ټولنیزو ، مذهبی ، او اقتصادی مقرراتو تابع دی.

- ۵۴ سوال: په افغانستان کې د نفوسو عادی وده د څو نه تر څو پورې ده؟
- ۵۴ ځواب: په افغانستان کې د نفوسو عادی وده ۲,۵ څخه تر ۳ سلنه مخاسبه شوی دی.
- ۵۵ سوال: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې اټکلي ارقام په کوم کال کې خپاره او ټول نفوس یې څومره وو؟
- ۵۵ ځواب: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې ۱۳۱۵ لمریز کال کې خپاره شول او ټول نفوس یې په دغه کال کې لس میلیونه او اويازره ښودل شوی دی.
- ۵۶ سوال: د افغانستان د پلان وزارت د ۱۳۲۹ هـ ش کال کې نفوس څومره وو؟
- ۵۶ ځواب: د افغانستان پلان وزارت د ۱۳۲۹ هـ ش کال کې د نفوس ۱۲ میلیونه اټکل کړی دی.
- ۵۷ سوال: د نفوسو لومړی څیړنه په څوم کال او چیرته وشوه؟
- ۵۷ ځواب: ۱۳۳۲ لمریز کال کې د هیواد په پلازمینه کابل ښار کې د روغتیا د نړیوالې موسسې له خوا سرته ورسیده
- ۵۸ سوال: بشپړه سر شمیرنه په کوم کال او څه وخت شروع او په کوم وخت کې حتمه شوه؟
- ۵۸ ځواب: ۱۳۵۸ کال کې د جوزا د میاشتې په ۲۵ پیل او د چنگاښ په ۱۴ پای ته ورسیده.
- ۵۹ سوال: ۱۳۵۹ کال کې د اخصایه له مخې د افغانستان نفوس څومره وو او ددی جملې څخه دایمي استوګن څومره او کوچیان څومره ووپه کلیو کې څو سلنه او په ښارونو کې څو سلنه و؟
- ۵۹ ځواب: ۱۳۵۹ کال کې د اخصایه له مخې د افغانستان نفوس ۱۵,۹۴ میلیونه اټکل شوی چې د هغو له جملې څخه ۱۳,۴ میلیونه تنه دایمي استوګن ۲,۵۶ میلیونه تنه نور کوچیان او ۸۴,۶ سلنه په کلیو کې او ۱۵.۴ سلنه په ښارونو کې اوسیدل.
- ۶۰ سوال: د افغانستان نفوس د کومو مقرراتو او یا مطالبو له مخې ارزول کیږي؟
- ۶۰ ځواب: د افغانستان نفوس د عمر او جنس له مخې ارزول کیږي.
- ۶۱ سوال: د افغانستان نفوس په کوم کال د جنس له مخې مطالعه شو؟
- ۶۱ ځواب: د افغانستان نفوس په ۱۳۸۳ کال د جنس له مخې مطالعه شو.
- ۶۲ سوال: افغانستان ټول نفوس په کومو فیصدو اټکل شوی؟
- ۶۲ ځواب: د صفر څخه تر ۱۵ کلنۍ پورې ۴۴٪ او د ۱۵ کلنۍ څخه تر ۶۰ کلنۍ پورې ۹,۵۲٪ او د ۶۵ کلنۍ څخه پورته ۲٪، ۶ اټکل شوی.
- ۶۳ سوال: فعاله اقتصادی نفوس د څو کلنۍ نه تر څو کلنۍ پورې او غیري فعاله اقتصادی نفوس د څو کلنۍ نه تر څو کلنۍ پورې؟
- ۶۳ ځواب: ۱۵ څخه تر ۶۵ کلنۍ پورې فعاله دی چې ددی جملې څخه ۸۰٪ کرنی او مالدارۍ باندې بوخت دی او پاتې نور یې په صنایعو، کانونو، او ټولنیزو خدمتونو بوخت دی او غیري فعاله اقتصادی نفوس د ۶۵ کلنۍ پورته دی.
- په هیواد کې قومی جوړښت او د قومونو جغرافیایي ویش په څه ډول دي.**
- ۶۴ سوال: په افغانستان یې د ساکینو قومونو جغرافیایي ویش په څه ډول دی؟
- ۶۴ ځواب: د افغانستان او او سیدونکی یا اتباع د تاریخي عنعناتو او د اساسي قانون له مخې ټول افغانان دی.
- ۶۵ سوال: پښتانه د افغانستان په کومو سیمو کې اوسېږي؟
- ۶۵ ځواب: پښتانه په ټول افغانستان کې استوګن دي خو زیات یې په ختیځ په کابل او د کابل په ګاونډیو ولایتونو په جنوب، جنوب ختیځ، ختیځ او جنوب لویدیځ کې په ګڼه توګه ژوند کوي.
- ۶۶ سوال: تاجک د افغانستان په کومو برخو کې اوسېږي؟
- ۶۶ ځواب: د هیواد په شمال کې له بدخشان څخه تر هرات او د هندوکش په جنوب کې له پروان څخه تر کابل پورې ژوند کوي او په عمومي توګه په دری خبری کوي.
- ۶۷ سوال: ازبک او ترکمن د هیواد په کومو سیمو کې ژوند کوي؟
- ۶۷ ځواب: د هیواد په شمال او شمال لویدیځ کې ژوند کوي

- ٦٨ سوال: هزاره د هیواد په کومو سیمو کی ژوند کوی ؟
٦٨ ځواب: په بامیانو او مرکزی لوړو سطخو کی ژوند کوی.
٦٩ سوال: بلوڅان د هیواد په کومو سیمو کی ژوند کوی؟
٦٩ ځواب: د کندهار په جنوب او چخانسور کی ژوند کوی.
٧٠ سوال: نورستانیان د هیواد په کومو سیمو کی ژوند کوی؟
٧٠ ځواب: نورستانیان د په نورستان کی ژوند کوی.

داخلي او خارجي مهاجرتونو او د نفوسو ځای پر ځای کیدل

- ٧١ سوال: مهاجرتونو په څو ډوله دي؟
٧١ ځواب: مهاجرتونو په دری ډوله دی ١ سیاسي ٢ اقتصادي ٣ تاریخي مهاجرتونو دی
٧٢ سوال: سیاسي مهاجرتونو څه وخت کیږي؟
٧٢ ځواب: هغه وخت کیږي چی عقیدوی او فکری ازادی وجود ونه لری.
٧٣ سوال: اقتصادي مهاجرتونو کومو سیمو نه کومو سیمو ته کیږي؟
٧٣ ځواب: د کلیو او بانډو څخه عتو ښارونو لکه کندهار، هرات، ننگرهار، کابل او نورو ته کیږي.
٧٤ سوال: د تاریخي مهاجرتونو بیلگي ولیکي؟
٧٤ ځواب: ١ د اریایانو مهاجرت د بلخ څخه تر هند او فارس پوری ٢: په ١٣٤٩ کال کی د وچکالی له امله زمونږ هیوادوالو کورونه پرېښودل او اړ شو چی د بادعیس ارزگان لوړی برخی په کی راځی.
٧٥ سوال: د مهاجرتونو مثبتې اعیزی ولیکي؟
٧٥ ځواب: د خپل فرهنگ لیردول او د نورو د فرهنگونو سره اشنایی د خپلی ژبی رواجول، د نوی تکنالوجی سره بلدتیا، په پایله کی هر مدنیت د یو مهاجرت زیږدنه ده.
٧٦ سوال: د مهاجرتونو منفی اعیزی ولیکي؟
٧٩ ځواب: د فعال اقتصادي نفوس له لاسه ورکول، د پوهانو او ماهر و خلکو له لاسه ورکول، په Hiv د پوستکی په ناروغي اخته کیدل، باندنی هیوادونو ته د سرمایه لیردول.

دین

- ٨٠ سوال: اریایانو څه قسم دین درلوده او څه یی مقدس شمیرل؟
٨٠ ځواب: اریایانو ساده دین درلوده او هغه څه یی مقدس شمیرل چی د دوی په ژوند به یی اثر غورځاوه، لکه بادونه، زلزله اوداسی نور
٨١ سوال: د افغانستان خلکو مخکی د اسلام نه زاړه دینونه کوم و؟
٨١ ځواب: زردشتی، بودایی، او لږ څه اسمانی دینونه لکه یهودیت، مسیحیت.
٨٢ سوال: ٢٠٦ کاله د میلاده پخوا اشوکا کوم دین ته خدمت وکړ او څو کاله یی دوام وکړ؟
٨٢ ځواب: اشوکا بودایی دین ته خدمت وکړ او ١٠٠٠ کاله یی دوام وکړ.
٨٣ سوال: د افغانستان خلک د کومو لاملونو د وجی د اسلام قبلولو ته چمتو و؟
٨٣ ځواب: په ټول افغانستان کی ځانگړی دین نه و، چی په ټول افغانستان کی رواج ولری.
٨٤ سوال: په کوم هجری کال د چا پواسطه د خضر ت عثمان رض د خلافت په وخت په افغانستان کی اسلامی فتوحاتو پرمختگ وکړ؟
٨٤ ځواب: په ٢٥ ق کال کی د احنف بن قیس پواسطه

۸۵ سوال: دریم حلیفه عثمان رض د ابو موسی اشعری رض په ځای څوک مقرر کړ او هم واضح کړی چی اسلامی خلافت د چا پواسطه تر حتیخه پوری وغځول شو او کومی سیمی یی تر خپل واک لاندی راوستی؟
 ۸۵ ځواب: عثمان رض او ابو موسی اشعری رض په ځای عبدالله بن عامر بن کریر رض چی ۲۵ کلن ځوان و وټاکه، او اسلامی خلافت یی تر ختنځه پوری ورساوه ، هغه سرخس ، تالقان ، کندهار او عزنی فتحه کړ او اسلام یی هلته خپور کړ.

۸۶ سوال: د افغانستان خلک څو فیصده د اسلام پیروان دی؟

۸۶ ځواب: ۹۹،۶٪ د اسلام د دین پیروان دی.

۸۷ سوال: هندوان او سیکان د افغانستان په کومو سیمو کی اوسیری؟

۸۷ ځواب: په کابل ، جلال اباد، کندهار ، چاریکار ، گردیز او داسی نور

۸۸ سوال: کومو خلکو په افغانستان کی د اسلام په خپریدلو کی نقش درلوده؟

۸۸ ځواب: اخنف بن قیس ، عبدالله بن عامر او موسی بن اشعری

ژبه

۸۹ سوال: د افغانستان زیاتره خلک په کومو ژبو خبری کوی ؟

۸۹ ځواب: زیاتره په پښتو او دری ژبو باندی خبری کوی .

۹۰ سوال: اندو اروپایی ژبی په څو برخو ویشل شویدی؟

۹۰ ځواب: اندو اروپایی ژبه په دوو اریایی ژبو اریایی او هندی باندی ویشل شویدی.

۹۱ سوال: اریایی ژبه کی کومی ژبی شاملی دی او په هندی ژبه کی کومی ژبی شاملی دی؟

۹۱ ځواب: د اریایی ژبی مشهوری ژبی عبارت دی له : پښتو اورمړی ، پامیری ، دری ، بلوڅ ، علجه یی یا عرنی ژبی شاملی دی . او په هندی ژبه کی گوربتي کلشه یی تیرایی سندی او پنجابی شاملی دی.

۹۲ سوال: ریودا ژبه چی د اریایی هندی گروپ تر منځ یوه څانگه ده په دی کی کومی ژبی شاملی دی؟

۹۲ ځواب: کتی ، بشکلی وایگلی ، پرسینی ، اشکونی ، پشه یی ، پراچی او نورستانی شاملی دی.

۹۳ سوال: عیری د اریایی او هندی ژبو څخه نوری کومی ژبی په افغانستان کی شته؟

۹۳ ځواب: ازبکی ، ترکمنی ، قرعزی ، قزاقی

۹۴ سوال: په پښتو ژبه د کومو سیمو خلک خبری کوی او په دری ، ازبکی ، ترکمنی ، او پراچی ژبه د کومو سیمو خلک خبری کوی؟

۹۴ ځواب: د پښتو ژبی ویونکی تقریبا په ټول هیواد کی استوگن دی ، خو زیات پښتانه د افغانستان په ختیځو ، او جنوبی او جنوب حتیځ سیمو کی استوگنه کوی اودری ژبه د هیواد د پخوانیو ژبو څخه ده ، او د هیواد زیات شمیر خلک په مختلفو لهجو په دی ژبه خبری کوی. ازبکی د هیواد په شمالی ولایتونو کی او ترکمنی د هیواد په شمال او شمال لویدیځ کی تر د هرات ولایته پوری او بلخی د هلمند ، گودزیری و صابری ، هامون ، او د هیواد لویدیځ سرحدونو خلک پری خبری کوی او پراچی د نجراب یوه دره ده چی د تگاب د اله سای سره نښتی ده پری خبری کوی.

۹۵ سوال: په مونجی . کټه وایگلی ، او اورمړی ژبه باندی د کومی سیمی خبری کوی؟

۹۵ ځواب: په منجی ژبه د بدخشان په منجان ، کټه وایگلی په نورستان او اورمړی په لوگر ، براهوی او چخانسور سیمه کی شته.

۹۶ سوال: اهل هنود په کومو ژبو خبری کوی؟

۹۶ ځواب: په سندی ، لهندا، او پنجابی ژبو باندی اهل هنود خبری کوی.

۹۷ سوال: اوس کومی ژبی زمونږ په هیواد کی له منځه تللی دی؟

۹۷ ځواب: معلی او آدری ژبی اوس له منځه تللی دی.

د مواصلاتو اهمیت

- ۹۸ سوال: موصولاتی لاری د ټولنی او هیواد لپاره څه اهمیت لری؟
- ۹۸ ځواب: موصولاتی لاری ټولنی او د هیواد د اقتصادي، ټولنیزو ، او په پای کی سیاسي کلتوری او اداري پرمختګ بنسټ ګڼل کیږی.
- ۹۹ سوال: ځمکنی موصولاتی لاری او هوایی سکترونه زمونږ د هیواد افغانستان لپاره ولی د اهمیت وړ دی؟
- ۹۹ ځواب ددی موصولاتی شبکی پرته هر اړخیزه اقتصادي ، او ټولنیزه وده ممکنه نه ده.
- ۱۰۰ سوال: د مخ پر ودی هیوادونو اقتصادي او صنعتی پرمختګ څه شی پوری تړلی دی؟
- ۱۰۰ ځواب د مواصلاتی لارو او ترانسپورت پوری تړلی دی.
- ۱۰۱ سوال: د موصولاتی لارو جوړول او عصری کول څه فایده لری؟
- ۱۰۱ ځواب: سیمی او ښارونه یو د بل سره نښلوی ، اومه او انرژیکي تولیدونکی مواد صنعتی مرکزونو ته په لنډه موده کی رسوی.
- ۱۰۲ سوال: زمونږ د هیواد پخوانیو پنځه کلنو پلانونو زیاته بودیجه څه ته ځانګړی شوی ده؟
- ۱۰۲ ځواب: د موټرو ، د سړکونو د جوړولو لپاره او ترانسپورتی وسایلو لپاره ځانګړی شوی ده.
- ۱۰۳ سوال: د مواصلاتو د اقتصادي اهمیت یو څو نمونی ولیکی؟
- ۱۰۳ ځواب: د سون موادو په لګښت کی سپما ، بیلابیل قومونه د یو بل دود او دستور څخه خبریږی ، د هیواد ملی یووالی تامینیږی ، او د منظمو ترانسپورتی لارو څخه د ګټی اخیستنې په سبب بازار کی د کالیو بیه کمیږی.
- ۱۰۴ سوال: د توکیو جاپان په کنفرانس کی د لویو لارو په هکله څه پریکړه وشوه؟
- ۱۰۴ ځواب: د توکیو جاپان په کنفرانس کی د هیواد د لویو لارو جوړولو او پراختیا لپاره د اقتصادي زیربنا په توګه د لومړیتوب حق ورکړل شو.

ځمکنی حمل او نقل

- ۱۰۵ سوال: د حمل او نقل د یو منظم موصولاتی سیستم شتون د یو هیواد لپاره څه ګټی لری؟
- ۱۰۵ ځواب: د ټولنیزو او اقتصادي پرمختیا بنسټ جوړوی او په یو هیواد کی د ټولنیز او اقتصادي یووالی د رامنځته کیدو سبب ګرځی ، او د خدمتی موادو لپاره اسانتیا جوړوی.
- ۱۰۶ سوال: افغانستان د جغرافیایی موقعیت له کبله په نړی کی څه اهمیت لری؟
- ۱۰۶ ځواب: منځنی اسیا په جنوب کی د افغانستان جغرافیایی موقعیت په پام کی نیولو سره د تاریخ د ډیری پخوا دوری څخه د یوې اوږدې مودې لپاره د ختیځ او لویدیځ او د شمال او سویل تر منځ د سوداګری اړیکو په تامین کی ډیر اهمیت لری.
- ۱۰۷ سوال: بلخ د کومو هیوادو د کالیو د تبادلې مرکز و او هم ولیکی چی ۱۳۰۸ هجری لمریز کال کی مسافرتونه په څه شکل سرته رسیده؟
- ۱۰۷ ځواب: د بلخ ښار د لویدیځ (اروپایی) او ختیځ (هندی او چنایی) کالیو د تبادلې مرکز و ، او په ۱۳۰۸ کال مسافرتونه په پلي ډول سرته رسیده ، او تګ او راتګ د حیواناتو په مرسته کیده.
- ۱۰۸ سوال: په افغانستان کی د درباریانو لخوا په کوم کال باندی د موټرو شرکت جوړ شو او د کوم ځای څخه یی د کومی کمپنی موټر وارد کړه؟
- ۱۰۸ ځواب: په ۱۹۰۹م کال کی د امیر حبیب الله خان په دوره کی د لومړی ځل لپاره موټرونه د دملر له کمپنی څخه په ممبئی کی وپیردل شول او په کابل کی په کار واچول شول.
- ۱۰۹ سوال: د کوم واکمن په وخت کی د کاروانونو لپاره لاری ترمیم شوی ، د موټرو لاره سرکونه جوړ شول او په کومو ځایونو کی کاروان سرايونه جوړ شول او د کوم ځای څخه ترکوم ځای پوری رباطونه جوړ ، او د یو رباط څخه تر بل رباط پوری فاصله څومره وه؟

- ۱۰۹ خواب: د امیر خبيب الله خان په وخت کې د کاروانونو د تگ راتگ لاری ترمیم شوی، د موټرونو لپاره نوی سرکونه جوړ شول، د ټول هیواد په ښارونو کې کاروان سړایونه د سراجیه رباطونو په خلکو ودان شول، د دوه رباطونو تر منځ واټن ۶ کړوه (تقریباً ۱۸ کیلو متره) و،
- ۱۱۰ سوال: ځمکنیو موصولاتو ته په کوم وخت کې زیاته پاملرنه وشوه؟
- ۱۱۰ خواب: د امانیه په دوره کې ورته زیاته پاملرنه وشوه.
- ۱۱۱ سوال: هغه ستونزې ولیکې چې د ځمکنیو ترانسپورتي لارو د جوړولو او پراختیا په مخ کې شته؟
- ۱۱۱ خواب: د هیواد طبیعي جوړښت او غرنی بڼه د غرنی او دښتې سیمو بیل اقلیم د عصری وسایلو، فنی پرسونل او پوره پانګې نشتوالی.

څو ډوله ترانسپورتي وسایل پیژنی

- ۱۱۲ سوال: د ځمکنی ترانسپورت اصطلاح کومو وسایلو ته ویل کېږي نومونه یې ولیکې؟
- ۱۱۲ خواب هغو وسایلو ته ویل کېږي چې د ځمکې د وچې برخې له پاسه حرکت کوي، لکه: بایسکل، د بارولو حیوانات، موټر سایکل، اورګاري اوداسی نور
- ۱۱۳ سوال: د ترانسپورتي وسایلو ګټې واضح کړی؟
- ۱۱۳ خواب: ددعې وسایلو پواسطه د سیمو او هیوادونو تر منځ واټن لنډیږي، او هغه واټن سفرونه چې په اونیو کې نه تر سره کیده هغه اوس په ساعتونو کې تر سره کېږي او په دی باندې درانه تجارتی مالونه د لیږدېدو توان لري.
- ۱۱۴ سوال: د لومړي ځل لپاره بایسکل د چا لخوا کشف شو، ددی وسیلې اهمیت په څه کې دی؟
- ۱۱۴ خواب: یو انگلسی پوه کنت دوسواک په ۱۷۹۰م کال کې کشف کړ، او اهمیت یې دادی چې د سون مواد نه مصرفوی، او چاپیریال نه ککړوی.
- ۱۱۵ سوال: د اتلسمې میلادی پېړۍ په دویمه نیمایي کې چا د انتقالولو وسیله جوړه کړه، او څه نواقص یې درلوده؟
- ۱۱۵ خواب: د اتلسمې میلادی پېړۍ په دویمه نیمایي کې سمنگتن د انتقالولو وسیله جوړه کړه خو د ډېرو سکارو د سوزولو له امله یې زیات لوګی کاوه، او د تخنیکي نیګرټیا له کبله یې زیات ټکرونه کول.
- ۱۱۶ سوال: افغانستان ته لومړی موټر د چا لخوا کوم امیر ته په کوم کال ډالی شویدی او نوموړی موټر په څه شی حرکت کاوه؟
- ۱۱۶ خواب: کله چې مستردین د برتانوی هند د خارجه چارو وزارت سکرتر په ۱۹۰۴م کال په ډسمبر کې کابل ته سفر کاوه د نورو سوعاتونو تر څنګ یې یوه عراده موټر هم امیر خبيب الله خان ته ډالی کړ چې ۷۰۰ سترلنګ پونده ارزښت یې درلوده په هغه موټر کې د تیلو پر ځای لرګی سوځیده او ماشین ته یې حرکت ورکاوه.
- ۱۱۷ سوال: لومړنی کوچنی اورګاري د چا په وخت په کوم کال او د څه لپاره افغانستان ته وار شوی و، او تر کوم کاله پورې یې فعالیت کاوه؟
- ۱۱۷ خواب: د شاه امان الله خان په دوره کې په ۱۳۰۵ کال کې د تعمیراتی موادو د وړلو راورلو او د کارګرو د انتقال لپاره وارد شو او تر ۱۳۰۷ کله پورې فعاله وه.
- ۱۱۸ سوال: د بریښنایي بسونوګټې څه دی ولیکې؟
- ۱۱۸ خواب: دبريښنایي بسونو لګښت کم او چاپیریال نه ککړوی.

د افغانستان د لویو لارو په هکله څه پوهیږي

- ۱۱۹ سوال: هغه هیوادونه چې لویې لارې یې لږې پرمختللي دي د کومو ستونزو سره مخامخ دي؟
- ۱۱۹ خواب: هغه هیوادونه چې لوی لارې یې لږې پرمختللي وی په واقعیت کې په هغه هیواد کې د ټولنیزه او اقتصادی وده په ټپه دریدلې ده.

او په اقتصادي برخو لکه صنعتي توليدات، کرنیز محصولات په بازار کې پېرودل او پلورل ، مسافرتونو او ګرځېدنه ، تلل او راتلل او د داسې نورو ستونزو سره مخ کېږي.

۱۲۰ سوال: ددی لپاره چې زموږ هیواد د اقتصاد او ټولنیز فعالیت له امله ارزښتمن خوځښت ولری څه باید وکړي؟
 ۱۲۰ ځواب: باید د هیواد دننه د ټولو ولایتونو ، ولسوالیو او کلیو تر منځ او له هیواد څخه د باندې ګاونډیو هیوادونو سره سیاسي او اقتصادي اړیکې ټینګې کړو نو اړین بریښي چې مواصلاتي برخې ته یې ځانګړې پاملرنه وشي. په هغه ۳ پنځه کلنو پلانونو کې چې ۵۰٪ بودیجه لویو لارو باندې ولګېده.

۱۲۱ سوال: دا پلانونه د کومو کلونو نه تر کومو کلونو پورې و، او هم واضح کړي چې په پورتنیو روپیو څومره سړک قیر او کنکریټ شو؟

۱۲۱ ځواب: د ۱۳۳۱- ۱۳۳۶- ۱۳۴۰ او ۱۳۴۱ نه تر ۱۳۴۵ کلونو پورې و، او د ۲۵۰۰ کیلو مترو څخه زیات سړک قیر او کنکریټ شو.

۱۲۲ سوال: لوی لاری په څو برخو ویشل شويدي نومونه یې ولیکي او همدارنګه هر یو تعریف هم کړي؟
 ۱۲۲ ځواب: لویې لاری په دوو برخو ویشل شويدي، ۱ حلقوی لویې لاری ۲ پریکړل شوی لوی لاری حلقوی لویې لاری : هغه لاری دی چې په هغې باندې تراتیګ د یوې نقطې څخه پیل او له یو دوراني حرکت څخه د نامنظمې دایرې په پڼه د پیل له نقطې سره نښلې.

بیلې او پکړل شوی لاری : چې له حلقوی لویو لارو څخه جلا شوی دی لکه د کابل حوست لویه لاره.

۱۲۳ سوال: د هیواد شمالي لویې لاری څه ګټې لري؟

۱۲۳ ځواب: مرکزي ولایتونه مستقیماً له شمالي ولایتونو سره نښلوي دی لاری د هیواد شمالي سیمې د مرکزي او جنوبی سیمو سره نښلوي ، ددی لاری په جوړولو سره د پخواني لاری په نسبت ۲۰۰ کیلو متره لنډه شوی او ددی پواسطه ترانسپورتي لګښتونه او استهلاک کمېږي همدارنګه د فابریکو د تولیداتو د ضایع کیدو مخه نیسي او ژر یې بازار ته رسوي.

د کابل تورخم لویه لاره

۱۲۴ سوال: د کابل تورخم لویه لاره څه اهمیت لري او هم ولیکي چې دکوم بندر له لاری د هنر د سمندر سره تړل کېږي؟

۱۲۴ ځواب: دغه لویه لار د تورخم له لاری د پېښور سره نښتي ده او له هغې وروسته د اوسپنې د کرښې او قیر شوی لوی لاری پواسطه د کراچي له بندر او له هغې لاری د هند د سمندر او یو د نړیوالې لاری سره نښلوي.
 دغه لویه لاره د فرعي قیر شوو لویو لارو پواسطه د کنړ ، لغمان او نور ستان ولایتونو او د ننگرهار او ولسوالیو سره نښتي ده.

کابل کندهار لویه لاره

۱۲۵ سوال: کابل کندهار لویه لاره دا لاره څو ولایتونه سره نښلوي او د هیواد کوم بندر د خارج سره تړي؟
 ۱۲۵ ځواب: دا لاره کابل وردګ ، وردګ عزني زابل او زابل کندهار ولایتونه سره نښلوي او کراچي او ګوارد و عرب سمندرګي په غاړه پروت دی له بند رونهو سره نښلوي

د کندهار هرات تور غونډی لویه لاره

۱۲۶ سوال: د کندهار هرات تور غونډی لویه لاره ددی لاری لومړی جوړښت څه قسم وو او د هیواد د کومو خارجي دولتونو سره نښلوي؟

۱۲۶ ځواب: ددی لاری لومړی جوړښت ډیر عصري او کانګریتی ډول جوړشوی وو او زموږ هیواد ترکمنستان او ایران له اسلامي جمهوریت سره نښلوي.

د هرات اسلام قلعه لویه لاره

۱۲۷ سوال: هرات اسلام قلعه لویه لاره دغه لار په سوداګری کی څه اهمیت لری او اوږدوالی څومره دی؟
 ۱۲۷ ځواب: ددی لویی لاره اوږدوالی ۱۲۴ کیلو متره دی او د هرات ښار د اسلام قلعه له بندر سره چي له ایران سره د افغانستان په سرحد کی پروت دی نښلوی دغه لویه لار له ایران، ترکیی، او نورو اروپایی هیوادونو سره په سوداګری کی زیات اهمیت لری.

د پلخمری، شبرغان لویه لاره

۱۲۸ سوال: د پلخمری، شبرغان لویه لار دغه لار د هیواد کوم ولایتونه سره نښلوی او هیواد نورو کومو هیوادونو سره بندرونو په واسطه تری؟
 ۱۲۸ ځواب: دغه لار د هیواد شمالی ولایتونه لکه بعلان، سمنګان، بلخ، جوزجان، فاریاب، یوله بل سره نښلوی او هیواد د حیرتان، کلفت او اندخوی اقینی له بندر سره نښلوی.

د کابل حوست لویه لاره

۱۲۹ سوال: د کابل حوست لویه لار دغه لاره کوم ولایتونه سره نښلوی او د کومو سرحدونو له لاری د پاکستان سره نښلی؟
 ۱۲۹ ځواب: دغه لاره د هیواد جنوبی ولایتونه لکه لوګر، پکتیا، او خوست یی له کابل سره نښلوی لکه چي حوست د علام خان د بندر سره وصل شوه او د هغی لاری د کرمی ایجنسی سره ونښته.

د کنډز بدخشان لویه لاره

۱۳۰ سوال: د کنډز بدخشان لویه لار دغه لار کوم ولایتونه سره نښلوی او تاجکستان سره د کوم بندر له لاری نښلی؟
 ۱۳۰ ځواب: دغه لاره صنعتی ولایتونه لکه کنډز، تحار، او بدخشان یو له بل سره نښلوی په همدی ډول کنډز شیرخان بندر له لاری د تاجکستان له هیواد سره نښلوی.

د هوایی ترانسپورت په هکله څه پوهیږی

۱۳۱ سوال: د هوایی ترانسپورتی سکتور ودی ته هیوادونه ولی پاملرنه کوی؟
 ۱۳۱ ځواب: دغه ترانسپورت د نورو ترانسپورتونو په پرتله د انرژیکي موادو د ډیر لګښت له کبله په لوړه بیه تمامیری خو سیاسي نظامی او تجارتي اړیکي ټینګوی له دی اوله دی امله هوایی سکتور ته پاملرنه کوی.
 ۱۳۲ سوال: افغانستان ته ولی هوایی ترانسپورت د زیات اهمیت او پاملرنی وړ دی؟
 ۱۳۲ ځواب: د هندوکش بابا او فیروزه کوه د غرونو د یوه حایل په توګه په دوو برخو ویشلی دی او دا چي هیواد په وچه پوری تړلی دی د لویو لارو غځول د خلکو اړتیا ته ځواب نشی ویلای نو له دی امله د اهمیت د پاملرنی وړ دی.
 ۱۳۳ سوال: د هوا نوردی فعالیت د لومړی ځل لپاره د کوم امیر په وخت په کوم کال پیل شو او د کوم ځای څخه بی کوم ځای ته الوتنه کوله؟
 ۱۳۳ ځواب: د هوا نوردی فعالیت د لومړی ځل لپاره د امان الله خان په وخت کی په ۱۳۰۶ هـ لمریز کال پیل شو د کابل تر مزار شریف تر منځ په الوتنی پیل وکړ.
 ۱۳۴ سوال: لومړنی هوایی شرکت په کوم کال او په څه نوم په کار پیل وکړ؟
 ۱۳۴ ځواب: لومړی هوایی شرکت په ۱۳۳۳ کال کی د اریانا هوایی شرکت په نوم کار پیل وکړ.

۱۳۵ سوال: لومړنی د ملکي هوا نوردی ریاست په کوم کال جوړ او ددی ریاست لخوا په کومو ولایتونو کی د هوایی ډگرونو په جوړولو اقدام وشو؟

۱۳۵ ځواب: لومړنی د ملکي هوانوردی ریاست په ۱۳۳۵ هـ. ل جوړ او ددی ریاست لخوا په کندهار ، مزار شریف ، هرات ، او جلال اباد کی هوایی ډگرونو په جوړولو اقدام وشو.

۱۳۶ ځواب: د هوایی ترانسپورت څخه د کومو مالونو د انتقال لپاره گټه اخیستل کیږی؟

۱۳۶ ځواب: د هوایی ترانسپورت څه د مسافرینو او هغه مالونو د انتقالو لپاره گټه اخیستل کیږی چی حجم یی لږ او ارزښت یی زیات وی.

د هیواد هوایی شرکتونه او ډگرونه

۱۳۷ سوال: ملکي هوایی ریاست په ۱۳۳۵ هجر لمريز کال څو موسسې درلودی؟

۱۳۷ ځواب: د ملکي هوایی ریاست په ۱۳۳۵ لمريز کی دوه سترې موسسې د هوا پیژندنې او هوانوردی په نوم درلودلې.

۱۳۸ سوال: د ملکي هوایی ریاست په هغه وخت کی سترې دندې څه وی؟

۱۳۸ ځواب: د هوایی ډگرونو جوړول او مراقبت ، د مخابرو او دستگاوو او د هوانوردی د وسیلو او میتورولوژی د ستیشونو نصبول، د ټولو تشبثاتو او د هوایی حمل و نقل د موسسو تنظیم او اداره ، د ملکي هوانوردی اړونده د ټولو مقرراتو او اصولنامو اجراکولو او په پای کی په نوموړو څانگو کی د اړتیا وړ فنی پرسونل روزنه ، ددی ریاست سترې دندې گڼل کیدی.

د کابل د نړیوال ډگر جوړول

۱۳۹ سوال: د کابل د نړیوال ډگر جوړولو کار په کوم کال شروع او په کوم کال سرته ورسیده دغه ډگر د یو عصری تر مینل په لرلو سره په کومو وسایلو سمبال دی؟

۱۳۹ ځواب: ددی ډگر د جوړولو کار په ۱۳۳۹ لمريز کال کی پیل شو ، او په ۱۳۴۱ لمريز کال کی پای ته ورسیده چی دننیو او بهرنیو الوتکو دگټی اخیستنې وړوگرځید په دی سربیره دغه ډگر یو عصری ترمینل چی په ټولو وسایلو سمبال دی لکه مخابره ، هواپیژندنې ، هوایی ترافیک ، د کمرک څانگی ، تعایمی مرکز ، تخنیکي ورکشاپونه او داسی نور هم لری.

۱۴۰ سوال لومړیو پړاوونو کی په کومو ولایتونو کی د څو هوایی ډگرونو د جوړولو کار پیل شو او په کومو درجو درجه بندی شو؟

۱۴۰ ځواب: ۱۳۸۸ لمريز کال کی تقریباً ۳۷ هوایی ډگرونه وو ، چی له هغی ډلی څخه د کابل او کندهار هوایی نړیوال ډگرونه لومړی درجه پرمختللی تاسیسات او د الوتکو د مندی قیر شوی لاری لری. د هرات ، مزارشریف ، جلال اباد او کندز هوایی ډگرونه د لږ ظرفیت په لرلو په دویمه درجه کی دی ترمینل او د الوتکو د مندی قیر شوی لاری لری نور ۱۴ هوایی ډگرونه دریمه درجه او ۷ نور څلورمه درجه کی راځي چی ترمینل او د الوتکو د مندی خامه لاری لری د هغو سربیره پنځمه درجه هوایی ډگرونه هم په هیواد کی شته.

۱۴۱ سوال: هغه عاید چی د نړیوالو هوایی ډگرونو د مقرری سره سم د بهرنیو الوتکو له الوتنو څخه په ۱۳۸۸ هجری لمريز کال د دولت د خزانی ته تحویل شوی شماره واری ولیکی؟

۱۴۱ ځواب: ۱: د هری بهرنی الوتکی له ټول وزن څخه ، د یو تن (۵۰۰) افغانی د دولت عوایدو ته تحویل شوی دی.

۲: د هری بهرنی الوتکی له الوتنی څخه ترافیکي خدمتونه (۷۵۰۰) افغانی اخیستل شوی دی.

۳: هره بهرنی الوتکه چی له څلورو ساعتونو څخه زیاته په هوایی ډگر کی تم شوی ، د درولو کرایه د (پارکنگ ټکس) ور څخه اخیستل شوی دی.

۴: هره بهرنی الوتکه چی په ترانزیتی توگه زموږ د هیواد له فضا څخه تیریری (۲۰۰۰۰) افغانی او یا د هغی معادل ۴۰۰ امریکایی ډالره ورڅخه اخیستل شوی دی.

هيواد هوایی شرکتونه

۱۴۲ سوال: د آریانا هوایی شرکت په کوم کال په فعالیت پیل کړی لومړنی پانگه یی څومره وه او ددی شرکت مشترکین څوک وو؟

۱۴۲ ځواب: د آریانا هوایی شرکت په ۱۳۳۳ لمريز کال پیل وکړ او لومړنی پانگه یی دری سوه زره امریکایی ډالر وو چی ۵۱ سلنه ددولت ونډه او ۴۹ یی د اندیمان شرکت ونډه وه.

۱۴۳ سوال: د آریانا افغان هوایی شرکت لومړنی الوتنه په څه ډول او د کومی الوتکی په مرسته یی کولی او چیرته یی څومره مسافرین انتقالول؟

۱۴۳ ځواب: ددی شرکت لومړنی الوتنی د DC-3 الوتکی په مرسته چی د ۲۸ مسافرانو ظرفیت یی درلودله کابل څخه د کندهار ، هرات او مزار شریف ښارونو ته یی الوتنه کوله.

۱۴۴ سوال: دوه کاله وروسته د اندیمان لوی شرکت په کوم شرکت کی مدغم شو او هم واضع کړی چی د اریانا افغان هوایی شرکت نړیوالو هوایی ډگرونو ته څنگه لار پیداکړی؟

۱۴۴ ځواب: دوه کاله وروسته د اندیمان لوی شرکت د پان امریکن شرکت کی مدغم شو چی DC-4 چار او DC-6 دوه الوتکی وپیرودلی او د نړیوالو د هوایی ډگرونو ته لار پیداکړه.

۱۴۵ سوال: د اریانا افغان هوایی شرکت لومړنی بهرنی الوتنه په کوم کال د کوم ځای څخه کوم ځای ته وه؟

۱۴۵ ځواب: اریانا افغان هوایی شرکت لومړنی بهرنی الوتنه له کابل څخه د بحرین په لور وه ، چی د ۱۳۳۴ لمريز کال د عوایی میاشت کی له ۲۸ مسافرانو سره سرته ورسیده.

۱۴۶ سوال: فعلاً اریانا افغان هوایی شرکت څو الوتکی لری کومو داخلي او خارجي ښارونو ته الوتنی کوی؟

۱۴۶ ځواب: بیا هم ۴-۲۱ AN الوتکه او ۷۲۷-B څلور الوتکی Airbus-۳۰۰ یو الوتکه او Airbus-۳۱۰ نوی ماډل دوه الوتکی لری چی هره ورځ له پلان سره سم داخلي ښارونو ته لکه هرات، کندهار، مزار شریف، جلال اباد، زرنج، لښکر گاه، بادغیس، فیض اباد، کندز او میمنی ته الوتنی کوی او خارجي ښارونو ته لکه د ډهلی، امرتسر، تهران، مشهد، اسلام اباد، دوشنبی، ارومجي، باکو، مسکو، دوبي، شارجه، استانبول، انقره، ریاض، جده، کیت او فرانکفورت نومونه اخیستلی شو.

۱۴۷ سوال: د اریانا افغان هوایی شرکت د خپلو الوتکو په الوتنو داخلي خصوصي شرکتونو او بهرنیو هوایی شرکتونو ته څه قسم ځمکنی ټول خدمات برابروی؟

۱۴۷ ځواب: اریانا افغان هوایی شرکت د خپلو الوتکو په الوتنو سربیره داخل خصوصي شرکتونو او بهرنیو هوایی شرکتونو ته لکه اندین ایرلاین، د اسمان هوایی شرکت د اذر بايجان هوایی شرکت، د عرب متخده اماراتو او د پاکستان هوایی شرکت ته هم لازم ځمکنی ټول خدمات برابروی.

۱۴۸ سوال: په افغانستان کی څو خصوصي هوایی شرکتونه شته نومونه یی واخلی؟

۱۴۸ ځواب: په افغانستان کی دری خصوصي شرکتونه شته دی چی له صافی ایرویز پامیر او کام ایر څخه عبارت دی

ایر کی

۱۴۹ سوال: مخابرات تعریف کړی؟

۱۴۹ ځواب: مخابرات Tele communication د خلکو تر منځ د لیکنو، غږونو، عکسونو یا د دواړو په واسطه د افکارو، احساساتو او اطلاعاتو دراکولو ورکول معنا لری یا په بل عبارت مخابرات د خبر، احوال، تجارتی، صنعتی، رسمی، شخصی پیغامو او د معلوماتو وړاندی کولو او رسولو وسیله ده.

۱۵۰ سوال: د ایریکو د ټینگولو لپاره د کومو وسیلو څخه کار اخیستل کړی؟

۱۵۰. خواب: د اړیکو ټینګولو لپاره له اخبار، راډیو، تلګراف، ټیلیفون، ټلوېزیون، پست، فکس او انټرنیټ، دغه ټول له لیرې واټن څخه د اړیکو چټکۍ وسیلې دی.
۱۵۱. سوال: راډیو او نوری څپې په یوه ثانیه کې د څو کیلو مترو په چټکۍ سره حرکت کوي؟
۱۵۱. خواب: راډیو او نوری څپې په یوه ثانیه کې د ۳۰۰۰۰۰ کیلو مترو په چټکۍ حرکت کوي.
۱۵۲. سوال: د مخابراتو د اهمیت په اړه معلومات ولیکي او هم واضع کړي چې د مخابراتو لومړۍ وسیله کومه یوه اختراع شوه؟
۱۵۲. خواب: د مخابراتو د اهمیت په هکله د یادونې وړ ده چې د اړیکو دی برخې ته د ټولنې د اعصابو اصطلاح ورکړ شویده ځکه چې په ټولنه کې د افکارو د انتقال او راکړې ورکړې بڼه وسیله ده په هغو ټولنو او هیوادونو کې چې مخابرات یې بڼه فعال دی په دی معنا چې د ټولنې اعصاب بڼه کار کوي او ټولنې هم بڼه پرمختګ کړی دی. مخابراتي لومړنۍ وسیله تلګراف اختراع ده.
۱۵۳. سوال: مصنوعي سپوږمکیو د مخابراتو او اړیکو په برخه کې ډیر لوی انقلاب رامنځ ته کړی دغه د اړیکو انقلاب واضع کړی؟
۱۵۳. خواب: مصنوعي سپوږمکیو د مخابراتو او اړیکو په برخه کې ډیر لوی انقلاب رامنځته کړی دی چې د ټیلیفون او مېایل، ټلوېزیون او انټرنیټ د تکنالوژۍ د پراختیا سبب شوي ده په دی سربیره، مصنوعي سپوږمکۍ ځمکې څخه په بېلابېل تصویرونه او جغرافیایي نقشې جوړېږي.
۱۵۴. سوال: د کابل په مهتاب کلا کې یو گیت وی — GATE WAY نصب شوی ددی گیت وی گټې تشرېح کړی؟
۱۵۴. خواب: د ځمکنۍ تم ځای او مصنوعي سپوږمکۍ په واسطه فعالیت کوي یو لوی دیش او مخابراتي او تخنیکي پر مختللی سیستم لری له دی گیت وی څخه په ملی او نړیواله کچه گټه اخیستل کیدی شي اوس دولتي ارتباطات او مخابراتي شرکتونه د ټیلیفوني فکس، ټلوېزیوني او انټرنیټي اړیکو لپاره له هغې څخه گټه اخلي او د هیواد ۳۶۴ ولسوالۍ او ادارې د همدې گیت وی په مرسته له نړۍ سره نښتې دي همدارنګه د مخابراتو خصوصي شرکتونو د نړیوال فعالیتونو لپاره د خپلواکه گیتوویو اخیستنی اجازه هم ورکړ شویده.
- ## پست په افغانستان کې
۱۵۵. سوال: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې پستی کارونه په کوم کال او د کوم امیر په دوره کې رواج ومونده هغه پست خانه چې د کابل په بالا حصار کې جوړه شوی وه په څه نوم یادیده؟
۱۵۵. خواب: لومړی ځل لپاره په افغانستان کې پستی کارونه ۱۸۷۰ م کال د امیر حبیب الله خان په وخت هغه پست خانه چې په بالا حصار (چا پار خانی) په نوم یادیده.
۱۵۶. سوال: هغه دولتي مکتبونه د فوري کلمه ورباندې لیکل شوي وه په څه نوم یادیده او ددی پستی انتقال په کومه طریقه وه؟
۱۵۶. خواب: هغه دولتي مکتوبونه چې د فوري کلمه ورباندې لیکل شوي د فوق العاده پسته گڼل کیده (د پست بردار) په نم یادیده دغه پسته پر اسپ سپاره استوونکي له خوا چې چاپار په نوم یادیده اصلی ځای ته لیردول کیده.
۱۵۷. سوال: د پستی منظم کارونه په کوم کال او د کوم امیر په وخت کې رامنځ ته شو؟
۱۵۷. خواب: د پستی منظم کارونه په ۱۸۹۲ م کال څخه وروسته یعنی د امیر عبدالرحمن خان واکمنۍ په دوره کې د پستی منظم کارونه د رامنځته شول.
۱۵۸. سوال: د امیر حبیب الله خان په وخت کې پسته خانه په څه نوم یادیده او هم واضع کړي چې د پستی خانی مدیریت د کوم امیر په وخت کې جوړ شو؟
۱۵۸. خواب: د امیر حبیب الله خان په وخت کې پسته خانه د ډاکخانه په نوم یادیده او د پسته خانه مدیریت د امان الله خان په وخت کې جوړ شو.

- ۱۵۹ سوال: په کوم کال د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری د پستی په خاطر د موټر کار واخیستل شو په کومو نور ځایونو کی پستی دفترونه جوړ شول او افغانستان په کوم کال د نړی د پستی اتحادیه عری شو؟
- ۱۵۹ ځواب: په ۱۹۲۵ م کال کی د کابل او مشرقی تر منځ د لومړی ځل لپاره د پستی د حمل او نقل لپاره له موټر څخه ګټه واخیستل شو او د تبادلې یو دفتر په تورخم کی هم جوړ شوی نور د فترونه په اسلام کلا د ایران په طبیات ، د مزار شریف په تاشکدر ، سپین ، بولدک او تور عونډی کی جوړ شو.
- ۱۶۰ سوال: په کوم کال د مخابراتو ریاست د مخابراتو وزارت ته لوړ شو؟
- ۱۶۰ ځواب: په ۱۳۴۴ لمریز کال کی د مخابراتو وزارت ته لوړ شو.
- ۱۶۱ سوال: هغه پستی قلمونه چی د پستی په واسطه انتقالولی شی نومونه یی ولیکی؟
- ۱۶۱ ځواب: عبارت دی مکتبونه ، پست کارتونه ، کوچنی بستی، چاپ شوی مواد، د رندو پانی او پارسلونه شامل دی.

تیلیفون

- ۱۶۲ سوال: په نولسمه پیړی کی د رسنیو کومی وسیلی رامنځته شوي او هم واضع کړي چي تیلیفون د څو کلمو څخه جوړ شوي او معنا یی څه ده؟
- ۱۶۲ ځواب: نولسمه پیړی کی لکه عکاسی، سینما، چاپ او داسی نور او تیلیفون له دوو کلمو څخه جوړ شوي چي د tale و یلو او phone د غږ په معنا ده.
- ۱۶۳ سوال: د هیواد لومړنی تیلیفون دستگا څه قسم دستگا وه، د کوم امیر په وخت کی په فعالیت پیل کړي او هم واضح کړي چي زمونږ په هیواد کی د تیلیفون لومړنی بیتری لرونکی سویچ بورډ د څومره لینونو په ظرفیت دکوم امیر په وخت کی جوړ شو؟
- ۱۶۳ ځواب: د هیواد لومړنی د تیلیفون دستگاه د مسی سیمی لین په واسطه د امیر حبیب الله خاه او د هغه د ورور نصرالله خان د استوګنې په ځای کی د یو کیلو متر په اوږدوالي فعالیت کاوه او بل لین یی د امیر د استوګنځی او د هغه وخت تر قوماندانی پوری او دریم لین یی د ارګ له دروازی څخه د بابر تر بڼ پوری غځیدلی وو. او بطري لرونکی سویچبورډی د ۲۵ لینونو ظرفیت یی درلوده د امیر حبیب الله خان د واکمنی په دوره کی د ارګ په شمالي څلي(برج) کی جوړ شو.
- ۱۶۴ سوال: په افغانستان کی د پنځوسو لینونو په ظرفیت د سویچ بورډ په کوم ځای کی د کوم امیر په وخت نصب شوي او ددی ډول تیلیفون مشخصات څه وه؟
- ۱۶۴ ځواب: په افغانستان د امان الله خان د پاچاهۍ په دوره کی په ۱۲۹۸ لمریز کال کی یو (۵۰) لینه سوچبورډ د شاه دو شمشیره د پسته خانۍ په ودانی کی نصب شو او تیلیفوني اړیکي د مرکز او نورو ښارونوتر منځ جوړي شوي. په همدغه ډول د هیواد پلازمینه د تلګراف په مرسته د لویو نړیوالو مرکزونو تر منځ وصل شوه. مشخصات یی ځانګړي انډل درلوده چي د هغه په مرسته به له سوچبورډ (د خپرولو د مرکز سره او له هغه ځایه به د سوچبورډ د مسوولو کسانو(اپریتر) په مرسته د پام وړ ارتباط رامنځته کیده.
- ۱۶۵ سوال: تیلیفون د پنځو زرو لینونو اتومات دستگا د کومي کمپنی څخه خریداري شوی او په کوم کال په افغانستان کی نصبول شوي؟

۱۶۵ ځواب: په ۱۳۲۲ لمریز کال کی د ۵۰۰۰ زور لینونو اتومات لومړنی دستگاه د المان د زیمنس له کمپنی څخه وپیرودل شو او په کابل کی په کارواچول شو او لومړنی تیلیفوني مخابره د کابل او پاریس تر منځ ټینګه

مبائل

شوه

- ۱۶۶ سوال: مبائل په کوم کال د ارتباطی وسیله په توګه وپیژندل شو او په کوم کال په کوم ځای کی د تول ګټی اخیستنی لپاره وړاندی شو.
- ۱۶۶ ځواب: موبایل په ۱۹۸۰ م کال کی د ارتباط وسیلې په توګه وپیژندل شو او په ۱۹۸۳ م کال کی د امریکا د متحده ایالتونو په شیکاګو کی د ټولو د ګټی اخستنی لپاره وړاندیې شو.

۱۶۷ سوال: په افغانستان کې د خصوصي کمپنۍ په د کومو کومو کالونو په فعالیت پیل کړي دي؟
 ۱۶۷ ځواب: په افغانستان کې خصوصي کمپنۍ لکه افغان بیسیم او روشن په ۱۳۸۲ لمریز کال کې MTN په ۱۳۸۴ لمریز کال او اتصالات په ۱۳۸۵ لمریز کال کې په فعالیت پیل وکړ.
 ۱۶۸ سوال: د افغانستان د تېلفون کود څو دی او تېلفون څخه په کوم کارونو کې ګټه اخیستل کېږي؟
 ۱۶۸ ځواب: افغانستان د تېلفون کود ۰۰۹۳ دي. او تېلفون څخه په ګټه اخیستنه اقتصادي او تجارتي اړتیاوې او د خلکو ورځنۍ ستونزې په ډیرې چټکۍ او لږ وخت کې حل کېږي. د خلکو ترمنځ د تفاهم ډیره ارزانه وسیله ګڼل کېږي؟

انټرنیټ

۱۶۹ سوال: انټرنیټ په کوم کال رامنځ ته شو او د انټرنیټ د رامنځته کولو فکر د کوم هیواد سره پیدا شو او په څه کې روڅخه ګټه اخیستله؟
 ۱۶۹ ځواب: انټرنیټ په ۱۹۸۳ میلادي کال کې رامنځته شو د انټرنیټ د رامنځته کولو فکر د امریکا د متحده ایالتونو د دفاع وزارت څخه پیل شو چې په هغه وخت کې له انټرنیټ څخه د اطلاعاتو د تبادلې د باوري سیستم په عنوان ګټه اخیستل کېده.
 ۱۷۰ سوال: کومو کلونو په لسیزه کې په ټوله نړۍ کې په میلیونونو رسنیو د انټرنیټ له نړیوالې شبکې سره ونښتي؟
 ۱۷۰ ځواب: په ۱۹۹۰ لمریز کالونو په لسیزه کې په ټوله نړۍ کې په میلیونونو رسنیو د انټرنیټ له نړیوالې شبکې سره ونښتي.
 ۱۷۱ سوال: انټرنیټ د څو کلیمو څخه جوړ شوي او څه قسم وسیله ده؟
 ۱۷۱ ځواب: انټرنیټ له دوو کلمو inter له international نړیوال او net د network له شبکې څخه اخیستل شوي دي. انټرنیټ بې مثله نړیواله معلوماتي وسیله ده هر څوک هر ډول معلومات چې غواړي له هغې څخه لاس ته راوړلی شي.
 ۱۷۲ سوال: د انټرنیټ او ایمیل څخه د جغرافیه په مضمون کې څه ګټه اخیستل کېږي؟
 ۱۷۲ ځواب: انټرنیټ او ایمیل څخه په جغرافیه کې له نور جغرافیه پوهانو سره د اړیکو ټینګول د ایمیل E mail له لارې سرته رسېږي انټرنیټ ددې امکان برابروي چې جغرافیه پوهان د نړۍ په بیلا بیلو سیمو کې خپلمنځي اړیکي ټینګي کړي او یو ډبل په نظریاتو پوه شي.
 ۱۷۳ سوال: د جغرافیایي معلوماتو په خاطر د انټرنیټ څخه څرنگه استفاده کېږي؟
 ۱۷۳ ځواب: مینه وال کوالی شې چې د پام وړ جغرافیایي موضوع ګانود موندلو لپاره، اړونده انټرنیټي سایټونو ته ورننځوي او د اړتیاوړ اطلاعات لکه متن، عکسونه، نقشي او فلم لاس ته راوړي نو موږي اطلاعات د پرنټر په مرسته چاپ او یا په کمپیوټر کې زیرمه او ثبت کړي.
 ۱۷۴ سوال: د فکس د دستگاه پواسطه څنګه پیغامونه لیږل کېږي؟
 ۱۷۴ ځواب: د فکس دستگاه په نړیوالو اړیکو کې مهم رول په غاړه لري دغه دستگاه په څو ثانیو کې استول شوي پیغامونه د لیکلي پیغام په توګه اخیستونکي ته د نړۍ هرې نقطې ته رسوي

د نفوسو ویش او ګڼوالي

۱۷۵ سوال: د نفوسو ګڼوالي تغریف او د نفوسو ګڼوالي څنګه معلومو؟
 ۱۷۵ ځواب: د نفوسو ګڼوالی د ځمکې د سطحې په یوه واحد ساحه کې د اوسیدونکو خلکو د شمیر څخه عبارت دي د نفوسو د ګڼوالي د معلومولو لپاره باید دیوي سیمې نفوس د همغې سیمې په پراخوالي ویشل شي.
 ۱۷۶ سوال: په ۲۰۱۰ م کال کې د نړۍ نفوس څو میلیارده ته رسیده او هم واضح کړي چې د نفوسو ویشنه په نړۍ په څه ډول ده لاملونه یې په ګوته کړي؟

- ۱۷۶ ځواب: ۶،۸ ميليارد تنو ته رسیده دغه نفوس په ټوله نړۍ کې په مساوي ډول نه دی اقلیمي شرايط، ځمکې جوړښت او نور اقتصادي بشري او سياسي لاملونه د نفوسو په تمرکز اغيز لري.
- ۱۷۷ سوال: د نفوسو ځاي پر ځاي کيدو کې د فزيکي عواملو اغيزي تشرېح کړي؟
- ۱۷۷ ځواب: لکه جغرافيه موقیعت، لوري سيمې، اقلیمي شرايط، اوبه او داسې نور چې په مستقیم يا غير مستقیم ډول د ځمکې د منابعو په گټه اخيستنه باندې اغيزې لري
- ۱۷۸ سوال: د نفوسو د ځاي پر ځاي کيدو کې د اقتصادي عواملو اغيزي تشرېح کړي؟
- ۱۷۸ ځواب: په طبيعي منابعو او بشري فعاليتونو متکي دي چې له کانونو، اوبو، خاورې له ډولونو، نباتاتو، حيواناتو، د پانگې په شتون او په نوي تکنالوژي، د کار په شرايطو، صنايعو او داسې نورو څخه عبارت دی چې د نفوسو په گڼوالي اغيزې لري.
- ۱۷۹ سوال: په طبيعي منابعو او بشري فعاليتونو متکي ده چې له کانونو، اوبو، د خاورې له ډولونو نباتاتو او حيواناتو پانگې په شتون او په نوي تکنالوژي، د کار په شرايطو، صنايعو او داسې نورو څخه عبارت دي چې د نفوسو په زياتوالي اغيزي تشرېح کړي؟
- ۱۷۹ ځواب:
- ۱۸۰ سوال: د نفوسو د ځاي پر ځاي کيدو کې د سياسي عواملو اغيزي تشرېح کړي؟
- ۱۸۰ ځواب: دولت که چيرې د هيواد پرمختيايي پروگرامونو په برخه کې پانگې اچونې، د کارونو پيدا کولو او يا خدماتي امکانات او روغتيايي فعاليتونو ته پاملرنه ونه کړي د نفوسو گڼوالی هلته لږوي.
- ۱۸۱ سوال: د نفوسو د ځاي پر ځاي کيدو کې بشري عواملو اغيزي تشرېح کړي؟
- ۱۸۱ ځواب: لېري پرتي سيمي چې د حمل او نقل لارې او ارتباطي وسايل په لاس کې نه لري خلک هلته په تبت او پرک ډول ژوند کوي.
- ۱۸۲ سوال: د پورتنیو لاملونو په پام کې نيولو سره گڼ نفوسه سيمي په څو برخو ويشل شوي؟
- ۱۸۲ ځواب: په دريو برخو
- لومړی: اسيا گڼ نفوسه سيمې
- دوهمه: اروپا گڼ نفوسه سيمې
- دریمه: امريکا متحده ايالات گڼ نفوسه سيمې
- ۱۸۳ سوال: په اسيا کې گڼ نفوسه سيمي کومې سيمي دي او ولې گڼ نفوسه دي؟
- ۱۸۳ ځواب: پاکستان، جاپان، هند، بنګله ديش، چين او کوريا ټاپو وزمه علت يې د اب او هوا کرنې بڼه شرايط او د نفوسو طبيعي زياتوالی.
- ۱۷۴ سوال: په اروپا کې گڼ نفوسه سيمي کومې سيمي دي او ولې؟
- ۱۷۴ ځواب: د پانگوالۍ په دوره کې رامینځته شوي علت يې د سيندونو غاړه، بندرونه او صنعتی مرکزونه او کرنيزې ځمکو شتون
- ۱۷۵ سوال: په امريکا کې گڼ نفوسه سيمي کومې سيمي دي او ولې کې نفوسه دي؟
- ۱۷۵ ځواب: نيوانگلند، نيويارک، پنسلوانيا او پنځه گونو جهيلونو شاوخوا او کانډا جنوب ختيځ دی د هغې لامل تجارتې او صنعتی مرکزونه دی.

په نړۍ کې د نفوسو د زیاتوالی لږوالی ستونزی

۱۶۹ سوال: په نړۍ کې نفوس ولې زیاتیږي؟

۱۶۹ ځواب: ځکه چې د نړۍ نفوس په ډیره چټکۍ زیاتیږي، ځکه چې زیږونه birth rate له مړینې death rate څخه زیات دي.

۱۷۰ سوال: د شلمې پېړۍ د سر په کلونو کې په کال کې څومره او د همدې پېړۍ په نیمایي په کال کې څومره او اوس په کال کې څومره نفوس زیاتیږي؟

۱۷۰ ځواب: د شلمې پېړۍ په پیل کې دغه د نفوسو زیاتوالی په کال کې ۱۰ میلیونه، د همدې پېړۍ په نیمایي کې په کال کې ۳۵-۴۰ میلیونو پورې او اوس له ۶۰ څخه تر ۶۵ میلیونو تنو پورې په کال کې زیاتیږي.

۱۷۱ سوال: د نفوسو طبیعي زیاتوالی د کومو مهمو لاملونو پورې اړه لري واضح یی کړي؟

۱۷۱ ځواب: د نفوسو طبیعي زیاتوالی د زیږونونو په زیاتوالي او د مړینې په کموالي پورې اړه لري د مثال په ډول که په یوه هیواد کې زیږونه په زرو کې ۴۰ وي او مړینه په زرو کې ۲۰ وي د نفوسو زیاتوالی به ډیر زیات وي د نفوسو زیاتوالی په ډیرو لاملونو پورې اړه لري چې مهم یې اقتصادي، ټولنیز، او کلتوري لاملونه دي.

۱۷۲ سوال طبیعي زیاتوالی د نفوسو په څو برخو ویشل شوی دی لومړی ډول زیاتوالی د پرمختللو هیوادونو لکه شمالی امریکا د اروپا یی پانګوالو هیوادونو او اوس ځانګړتیا ده دغه هیوادونو د نفوس وده ډیره کمه او نور هم د کمیدو په حال کې ده لاملونه یې په ګوته کړی دویم ډول پرمخ وډی هیوادونو ځانګړتیا ده لکه اسیا، افریقا، او لاتینه امریکا چې دلته ډیر زیږونونه کیږي ددی لاملونه په ګوته کړی؟

۱۷۲ ځواب: طبیعي زیاتوالي په دوه برخو ویشل شوي لومړي ډول د شمالي امریکا او اروپا پانګه والو هیوادونو د چین او روسیې ځانګړتیا ده د هغو خصوصیات ډیره لږه زیږونه چې نور هم د کمیت په حال کې دي او لاملونه یې په لاندې ډول دي. ۱: په پرمختللو هیوادونو کې ښاري نفوس اکثریت لري ښکاره ده چې زیږونه په ښاري کورنیو کې له کلیوالي کورنیو څخه لږ وي. ۲: په دې هیوادونو کې ښځې ټولنیزو کارونو ته جلب او جذب شوي دي معمولاً هغه ښځې چې کور څخه د باندې کارونه لري نسبت هغو ښځو ته چې کار نه کوي د ماشومانو شمیر یې لږ وي سلنه یا په زور کې له ۵ — ۱۰ پورې وي کله یې اندازه له دې څخه هم کمه وي دغه لږ زیاتوالی د پرمختللو هیوادونو ځانګړتیا ده.

دویم: ډول زیاتوالی د مخ پر ودې هیوادونو ځانګړتیا ده لکه آسیایي، افریقایي او د لاتینې امریکا هیوادونه، چې هغه د زیات زیږونونو څخه عبارت دی، چې په لاندې لاملونو پورې اړه لري. د اقتصادي ودې ډیره ټیټه سطح، د میکانیزه ماشینې کرنې نه شتونو بیسواډي د اکثریت خلکو له پاره د حفظ الصحې نشتوالی په ټولنه کې د عنعنوي فرهنگ څخه د ښځو پیروي کول او د هغوي له وخت څخه مخکې نکاح او داسې نور.

۱۷۳ سوال: د پرمخ ودې هیوادونو او پرمختللو هیوادونو د نفوس هیرومونه څه توپیر لري؟

۱۷۳ ځواب: د پرمخ وډی هیوادونو هرم قاعده لویه او د پرمختللو هیوادونو هرم قاعده کوچنۍ ده

د نفوسو میخانیکي زیاتوالی

۱۷۴ سوال: د نفوسو میخانیکي زیاتوالی څرنگه رامنځته کیږي؟

۱۷۴ ځواب: که چیرې د هیواد ته له باندې څخه مهاجرتونو له هیواد څخه بهرته مهاجرتونو په نسبت زیات وی د نفوسو د میخانیکي زیاتوالی رامنځته کیږي.

۱۷۵ سوال: د نفوسو مطلقه وده څه شی سره مساوی ده؟

۱۷۵ ځواب: د نفوسو مطلقه وده = (د زیږونونو شمیر - د مړینې شمیر) + هیواد ته له باندې څخه مهاجرت.

د نفوسو مطلقه وده = (د زیږونو شمیر - د مړینې شمیر) - له هیواد څخه نورو هیوادونو ته مهاجرت.

۱۷۶ سوال: اضافی نفوسو اصطلاح کوم وخت رامنځته کیږي؟

- ۱۷۶ ځواب: د اضافي نفوسو اصطلاح هغه وخت رانمخته کيږي او استعمالیږي چې په يوه سيمه کې د منابعو له شتو امکاناتو څخه زيات نفوس استوګنه ولري او يا له ټاکلو ټولنيزو هدفونو څخه زيات وي
- ۱۷۷ سوال: د نفوسو چټکه وده او زياتوالی او د زيږون زياتوالی د وروسته پاتې هيوادو ځانګړتيا ده د نفوسو دغه زياتوالی کوم مشکلات منځته راوړي؟
- ۱۷۷ ځواب: د نفوسو دغه طبيعي زياتوالی اقتصادي بوديجه محدودوي او فشار پرې زياتوي او کارونه په تپه دروي.
- ۱۷۸ سوال: په پخوا زمانو کې د نفوسو د محدوديت سببونه (وجي) څه وي وليکي؟
- ۱۷۸ ځواب: په پخوانيو وختونو کې صحي خدماتو زياته پراختيا نه وه کړې قحطي، ناروغي او جګړې، د نفوسو د محدودولو لاملونه وو.
- ۱۷۹ سوال: مخکې مو وويل چې په ۲۰۱۰ ميلادي کال کې نفوس ۶،۸ ميليارده تنه وو په ۲۰۵۰ ميلادي کال او ۲۱۵۰ ميلادي کې به څومره وي؟
- ۱۷۹ ځواب: ۲۰۵۰ ميلادي کال کې به ۹ ميليارده او په ۲۱۵۰ ميلادي کال کې د اټکل له مخې ۱۱ ميلياردونه د رسيدو وړاندوينه شوې ده چې که کنټرول نشي نو نړۍ به له فاجعې سره مخامخ کړي.

د نړۍ په ځينو هيوادونو کې د فعال اقتصادي نفوسو د لږوالي ستونزې

- ۱۸۰ سوال: په هغه هيوادونو کې چې زيږون د مړينې څخه کم وي څه ستونزې پيداکيږي؟
- ۱۸۰ ځواب: همدغه لامل سبب کيږي چې د بوداګانو نفوس چې عمر يې له ۹۵ ۶۵ کلنۍ څخه زيات وي يا متقاعد او د ناتوانو خلکو شمير زياتيږي په دې صورت کې صنايع د بشري قوې له کمښت سره مخامخ کيږي او د صنايعو پرمختګ محدوديږي.
- ۱۸۱ سوال: د کوم کال په لسيزو کې پرمختللو هيوادونو مخ پر ودی هيوادونو د اقتصادي او فرهنگي پرمختګ لپاره د کورينو د محدودولو وړانديز وکړ ددې وړانديز سره کومو هيوادونو موافقه وکړه؟
- ۱۸۱ ځواب: ۱۹۵۰ م کال په لسيزو کې پرمختللو هيوادونو مخ پر ودی هيوادونو د اقتصادي او فرهنگي پرمختګ لپاره د کورينو د محدودولو وړانديز وکړ هند، چين او مصر موافقه وکړه،
- ۱۸۲ سوال: بعضی پوهان په دې نظر دي چې د نفوسو زياتوالي ازاد پريښودل شي علت ئې څه دي؟
- ۱۸۲ ځواب: علت يې دا دی چې زيات نفوس د توليداتو د زياتوالي او د اقتصادي ودې سبب ګرځي.

مهاجرتونه

- ۱۸۳ سوال: مهاجر چا ته ويل کيږي؟
- ۱۸۳ ځواب: مهاجر هغه چاته ويل کيږي د استوګنې ځای ته بدلون ورکړی او د يو اداري واحد څخه بل اداري واحد ته مکان شوی وي.
- ۱۸۴ سوال: مهاجرتونه په څو ډول دي نومونه يې وليکي؟
- ۱۸۴ ځواب: مهاجرتونه په دوه ډوله دي ۱: اختياري مهاجرتونه ۲: اجباري مهاجرتونه
- ۱۸۵ سوال: د ملګرو ملتونو د ارقامو له مخې په ۱۳۸۷ هـ ل کال کې څومره خلک د نړيوالو سرحدونو څخه تير شوي دي او د کومو هيوادونو وو؟
- ۱۸۵ ځواب: د ملتونو د ارقامو له مخې شمير يې په ۱۳۸۷ لمریز کال کې ۲۴ ميليونه وو او هغه خلک چې له نړيوالو سرحدونو څخه اوږرې د پېناه ۸ اخيستونکو په نوم ياديږي. لکه فلسطينيانو چې په عرتي هيوادونو کې او افغانانو په ګاونډيو او د نړۍ په نورو هيوادونو کې پناه اخيستي ده. د هغو پناه اخيستونکو ټول شمير ۱۶ ميليونو ته رسيږي.

۱۸۶ سوال: لنډ مهاله مهاجرتونه کومو مهاجرتونو ته ویل ولیکي؟

۱۸۶ ځواب: ځيني نوموړي مهاجرتونه لنډ مهاله دي چي لومړني ځاي ته د بیرته راگرځیدو نیت لري لکه زموږ د هیواد کوچیان چي د آب و هواو څرخایونو د او د موسم د تغیر له مخي بیا بیرته لومړني ځاي ته راگرځي.

۱۸۷ سوال: مهاجرتونه د کومو لاملونو په واسطه تر سره کیږي؟

۱۸۷ ځواب: طبیعي، اقتصادي، سیاسي او مذهبي لاملونو په نتیجه کی منځته راځي.

۱۸۸ سوال: د مهاجرتونو طبیعي لاملونو اقتصادي سیاسي او مذهبي لاملونو تشریح او سره د مثالو واضح کړي؟

۱۸۸ ځواب: ۱: طبیعي لاملونه: طبیعي لاملونه هم د مهاجرت سبب گرځي لکه پټ سیمه کي د اوږو کمیټ د آب و هوا د شرایطو خرابتیا، د خاورې کمزورتیا یا طبیعي افتونه لکه زلزلېو سیلابونه، سمندري طوفانونه، وچکالي او داسي نور.

۲: اقتصادي لاملونه اقتصادي لاملونه د مهاجرت بنسټیز لامل دي اوس دغه مهاجرت دمخ پر ودې هیوادونو ځانگړتیا ده ځکه په دې هیوادونو کي د کلیو او ښارونو تر منځ ډیره نا برابري ده.

۳: سیاسي مهاجرت: دغه اصطلاح زیاتره د سیاسي پناه اخیستونکو له پاره کارول کیږي هغه چاته اطلاق کیږي چي د بیلابیلو لاملونه له مخي لکه جگړې دهشت سیاسي تعقیبت، مذهبي عقایدو، د ټولنیزو ډلود اړیکو او هغه قومي اقلیتونه چي اصلي هیوادونه یي پرې ایښي دي له له بل هیواد څخه یي د پناه اخیستې غوښتنه کړي وي.

۴: مذهبي مهاجرتونه: دغه ډول مهاجرتونه په مذهبي او نورو ټولنیزو او فرهنګي مصسایلو باندید قیوداتو او محدود یتونو وضع کولو له مخي کیږي ددې ښه مثال په ۱۹۴۷ میلادي کال کي په هندوستان او پاکستان باندې د هند د لویي نیمې وچې ویش و چي د هغه په پای کي په میلیونو د هندو مذهب د پیروانو کورنۍ له پاکستان څخه هند ته او په مقابل کي په میلیونونو مسلماني کورنیو له هند څخه پاکستان ته پخپله خوښه مهاجرت وکړ.

نړیوال مهاجرتونه او دهغي پایله

۱۸۹ سوال: مهاجرتونه د کومو لاملونو د مخي کیږي؟

۱۸۹ ځواب: مهاجرتونه دوه لاملونه لري ۱: نامساعد لاملونه ۲: جذبوونکي لاملونه.

۱۹۰ سوال: نامساعد لاملونه او جذبوونکي لاملونه کوم یو دي تشریح کړي؟

۱۹۰ ځواب: نامساعد لاملونه: لکه طبیعي اقتصادي، ټولنیز، سیاسي او مذهبي لاملونه چي په مخکینیو لوستونکي ورڅخه یادونه شوي ده.

جذبوونکي لاملونه: لکه د یوې ساحې د نفوسو کموالي، رابښکونیکي سیمي د ځمکي لاندي منابع، د کار زیاتوالي او ډیره اجوره.

۱۹۱ سوال: په هیواد کي داخل مهاجرتونه او د هیواد څخه بهر مهاجرتونه د څه په نوم یادېږي ولیکي؟

۱۹۱ ځواب: ځيني په هیوادکي دننه وي، چي په هیوادکي دننه د مهاجرت په نوم یادېږي. او ځيني له نړیوالو سرحدونو په تیریدو سره کیږي، چي د بهرنیو مهاجرتونو په نوم یادېږي.

۱۹۲ سوال: نړیوال مهاجرتونه په کومه پېړي کی او د څه په اساس پراختیا ومونده؟

۱۹۲ ځواب: نړیوال مهاجرتونو د ۱۵ م پېړۍ د جغرافیایي لویو اکتشافونو په پایله کي پراختیا ومونده.

۱۹۳ سوال: شمالي امریکا هیوادونو څو سلنه اروپائی مهاجرین او څو سلنه افریقالی یی تور پوستي مهاجرین دي؟

۱۹۳ ځواب: شمالي امریکا هیواد ونه دي چي ۹۵ سلنه نفوس یي اروپایي مهاجرین او ۲ سلنه یي افریقا یي تورپوستکي دي.

۱۹۳ سوال په ۱۸۱۵ میلادی کال څخه تر ۱۹۲۰ میلادی کال پوری د انگلستان څخه څومره خلکو مهاجرت پیل کړ او دی مهاجرتونو څو اړخه درلوده؟

۱۹۳ ځواب: په ۱۸۱۵ میلادي کال څخه تر ۱۹۲۰ میلادي پوري ۱۷ میلیونو تنو مهاجرت پیل کړ. دغو مهاجرتونو دوه اخونه درلودل، دایمي مهاجرین او د اداري کارکونکو او مذهبي مبلغینو مجارت چي موقتي جنبه یي لرله.

۱۹۴ سوال: په کوم کال امریکا د مهاجرینو د منلو په خاطر قانون وضعه کړ دی قانون اول د کومو خلکو مخنیوی کاوه؟

۱۹۴ ځواب: امریکا دمتحده ایالتونو کانګرس د مهاجرینو د مخنیوي له پاره په ۱۹۲۴ میلادي کال کې د مهاجرینو په نوم قانون تصویب کړ. نوموړي قانون زیات د هغو مهاجرینو مخه نیوله چې د جاپان او چین ژیر نژاد پورې یې اړه درلوده.

۱۹۵ سوال: اوس د کومو هیوادونو څخه کومو هیوادونو ته مهاجرت کړي؟
۱۹۵ ځواب: اوس برعکس زیاتره نړیوال مهاجرین د دریمې نړۍ له هیوادونو څخه پرمختللي صنعتي هیوادونو ته کیږي چې بنسټیز لامل یې اقتصادي او سیاسي لامل دي.

نژادونه

۱۹۶ سوال: نژاد تعریف کړی؟
۱۹۶ ځواب: نژاد د خلکو ډلې ته ویل کیږي چې د ظاهري څیرې د پوستکي او وینستانو رنگ بیلوونکي نښو او ارثي ګډي ځانګړتیاوې ولري.

۱۹۷ سوال: د نړۍ خلک په څو نژادونو تقسیم شوی دی؟
۱۹۷ ځواب: د نړۍ خلک په درې نژادونو باندې تقسیم شوي دي ۱: سپین نژاد: ۲ ژیر نژاد ۳: تور نژاد
۱۹۸ سوال: د سپین نژاد، زیر نژاد، تور نژاد او سرو پوستکو خصوصیات ولیکئ؟
۱۹۸ ځواب: سپین نژاد خصوصیات لوړه ونه، سپین پوستکی، جګه پزه او خرمایي وینستان او پرانیستي سترګو ځانګړې بڼه او لږ غونډې چاغ وي.
ژیر نژاد خصوصیات ژیر پوستکي، تور او صاف وینستان، لږه ږیره، ګرد سرو بادامي سترګې لنډه پزه، تپه ونه او لږ غونډې چاغ وي.

تور نژاد خصوصیات تور یا نصواریته ورته پوستکی او پلنه پزه، ګرکوتي وینستان او پیرې شوني لري.
سرو پوستکي خصوصیات: اصلاً د ژیر نژاد پورې اړه لري، خو د مذهبي عقیدو له مخې په مخ او وینستانو نکرېزي وهي نوله همدې امله د سور پوستکو په نوم مشهور شوي دي.

۱۹۹ سوال: نژادونه د کومو طبیعي شرایطو په نتیجه کې منځته راغلي تشریح یی کړی؟
۱۹۹ ځواب: نژادونه د طبیعي چاپیریال د بیلابیلو شرایطو، اقلیم او خوړو سره د تطابق له مخې چې په انساني ژوند باندې اغیزه لري رامنځته شوي دي.

۲۰۰ سوال: ملګرو ملتونو په کوم کال د نژاد ونو ترمنځ د تبغض له منځه وړلو فیصله وکړه؟
۲۰۰ ځواب: ملګرو ملتونو په ۱۹۶۵ م کال کې د نژادونو ترمنځ د تبغض له منځه وړلو فیصله وکړه.

د نژادونو جغرافیایي ویش

۲۰۱ سوال: په اسیا، اروپا، افریقا، امریکا، او استرالیا کې سپین نژاد تور نژاد او زیر نژاد خلک په کومو سیمو کې اوسیدی؟
۲۰۱ ځواب:

۲۰۲ سوال: د افریقا تور پوستکی په څو ګروپونو باندې ویشل شوي دي نومونه یی ولیکئ؟
۲۰۲ ځواب: افریقا تور پوستکي په څلورو ډلو ویشل شوي دي. چې نومونه یې عبارت دي بانتو، نیلوت nelotes، پیګمې pygmies، بوشمن bushmen او هوتن توت hottentots څخه ده.

د نړی مهم دینونه

۲۰۳ سوال: دینونه په څو ډوله دي؟
۲۰۳ ځواب: دینونه درې ډوله دي اینمیزم یا د طبیعي پدیدو، ارباب النواع، اسمانی دینونه

۲۰۴ سوال: اینیمیزم یا د طبیعی پدیدو د پیروانو په هکله معلومات ولیکئ؟

۲۰۴ ځواب: اینیمیزم د انسانانو له لومړنیو آیینو څخه گڼل کیږي ددې آیین پیروان وایي چې ټول شیان او جمادات روح لري ددې آیین پیروانو په تیرو وختونو او دورو کې په تیره بیا له تاریخي دورې څخه مخکې، طبیعی په تیره بیا حیرانوونکي حارق العاده شیانو او پدیدو ته د خدایي خاصیت قایل و، لکه بریښناو تندر، روښنایی، طوفان، باران او داسې نورو د ماورای طبیعت قدرت په صفت پیژندل.

۲۰۵ سوال: ارباب النواع د عقیدو د پیروانو په اړه معلومات ولیکئ؟

۲۰۵ ځواب: د ارباب الانواع د عقیدې پیروان: ددې عقیدې پیروانو باور درلدهچې هره حادثه او پدیده جلا خدای لریدغه آیین د یونان له مدنیت څخه پیل شوی دی او دروم دمدنیت په وخت کې اعلی درجې ته ورسیده لکه د اور غورځوونکي اتشفشان خدای د بریښنا او تندر خدای دسمندرونو خدای د ستورو خدای د باران خدایو داسې نور.

۲۰۶ سوال: د اسمانی دینونو په هکله معلومات ولیکئ؟

۲۰۶ ځواب: د اسمانی دینونو پیروان دغه دینونه زیاتره اخلاقي اړخ لري او د خدای (ج) عبادت کوي. چې د هغې د لارښوونې له پاره یې بیلابیل پیغمبران درلودل لکه یهودیت، مسیحیت او اسلام چې تر ټولو کامل دین د

داسلام سپیڅلی دین

اسلام مقدس دین دی.

۲۰۸ سوال: د اسلام دین بنسټ په څه شی ولاړ دی اسلام د چاپه واسطه او د څه په نازلیدو سره په کوم ځای انسانانو ته وړاندې شو؟

۲۰۸ ځواب: د اسلام سپیڅلی دین د الهی وحدانیت او ټولنیز عدالت په بنسټ ولاړ دی چې د خصرت محمد ص په بعثت او د قرانکریم په نازلیدو سره په مکه مکرمه کې انسانانو ته وړاندې شو.

۲۰۹ سوال: اسلام دین څه وخت په چټکۍ سره خپور شو؟

۲۰۹ ځواب: کله چې محمد ص له مکې معظمې څخه مدینې منورې ته هجرت وکړ له هغې څخه وروسته د اسلام مقدس دین په ډیره چټکۍ خپور شو.

۲۱۰ سوال: په اوس وخت کې نړی نفوسو څومره برخه مسلمانان جوړوي؟

۲۱۰ ځواب: تقریباً د نړی نفوسو پنځه برخه مسلمانان جوړوي.

۲۱۱ سوال: د اسیا د لوی وچه په کومو برخو کې اسلامي هیوادونه دي د اسلامي هیوادونو د خاورې پراختیا څومره ده او د اسیا د لوی وچه د نفوسو څومره برخه مسلمانان جوړوي؟

۲۱۱ ځواب: ددې لوی وچې اسلامي هیوادونه په منځنۍ ختیځ منځنۍ اسیا جنوبی او جنوب ختیځی اسیا کې پراته دي ددې اسلامي ۹۸ هیوادونو د خاورې پراختیا ۱۵ میلیونه کیلو متره مربع او نفوس یې د اسیا لوی وچې د نفوسو دریمه برخه جوړوي.

۲۱۲ سوال: په اسیا کې څو هیوادونه مسلمانان او د څو هیوادونو رسمی دین اسلام دي؟

۲۱۲ ځواب: په اسیا کې ۲۷ هیوادونه مسلمانان دي چې د هغو څخه ۱۸ هیوادونه رسمی دین اسلام دي.

۲۱۳ سوال: د افریقا د لوی وچه په کومو سیمو کې مسلمانان اوسیږي؟

۲۱۳ ځواب: د افریقا لوی وچه په شمال کې اوسیږي.

۲۱۴ سوال: د اروپا او امریکا کومې سیمې اسلامي گڼل کیږي؟

۲۱۴ ځواب: د اروپا په لویه وچه کې د البانی، بوسنی او هرزالونی او په امریکا کې د سورینام په دواړو لوی وچو کې سیمې گڼل کیږي.

۲۱۵ سوال: ۲۰۰۰ م کال د احصایه له مخې په څومره هیوادونو کې د یو نه تر ۱ — ۳۸ سلنې پوري مسلمانان ژوند کوي؟

۲۱۵ ځواب: ۲۰۰۰ م کال د احصایه له مخې ۶۳ نور هیوادونو کې هم له ۱ — ۳۸ سلنې پوري مسلمانان ژوند کوي.

۲۱۶ سوال: اسلامي هیوادونه ولې د استعمار گرانو وړ گرځیدلي دي؟

۲۱۶ ځواب: اسلامي زيات هيوادونه د طبيعي منابعو له مخې لکه نفت، طبيعي گاز، د ډبرو سکاره، مس ربر او داسې نورو له پلوه ډير شتمن دي دنړۍ په 65,5 سلانه د نفتو زيرمي د فارس په خليج (په عربخليج) کې پرته دي د همدغو سرچينو د شتون له مخې د نړۍ د استعمار گرانو د پارم ورگرځيدلي دي.

مسحيت دين

۲۱۷ سوال: مسحيت دين څه قسم دين دي او په کوم ځاي کې او چا لخوا خلکو ته وروپيژندل شو؟
۲۱۷ ځواب: نن عيسويان د توحيد څخه ولي منحرف شوي دي او هم واضح کړي د بنی اسرائيلو وروستی پيغمبر څوک وه؟

۲۱۸ سوال: د مسحيت دين د چا په واسطه د کوم کال څخه تر کوم کال پورې رسمي شو او لومړنۍ کليسا يې د څه په نوم يادیده؟

۲۱۸ ځواب: مسحيت دين د کنټاکين په وخت کې له ۳۰۶ ميلادي کلونو کې رسمي شو او کليسا
۲۱۹ سوال: د عيسويت مذهب په څو مذهبي فرقو ويشل شويدي د مهمو فرقو نومونه يې وليکئ
۲۱۹ ځواب: عيسويت مذهب په ۲۵۰ فرقو ويشل شوي دي مهم فرقو نومونه يې دادی ۱: کاتولیک ۲: ارتو دوکس ۳: پروتستانت

۲۲۰ سوال: کاتولیک د عقيدې پيروان دياب په اړه څه نظريه لري او ددي عقيدې پيروان په لومړي درجه او دوهم درجه په کومو کومو هيوادونو کې وی؟
۲۲۰ ځواب:

۲۲۱ سوال: دکوم کال د روم امپراتورۍ په دوو برخو ويشل شوه چی ورسره کليسا هم په دوو برخو وويشل شوه کومو نومونو؟

۲۲۱ ځواب: د روم امپراطوريي په ۴۷۶ ميلادي کال کې په دوو ختيځو او لويديځو برخو وويشل شوه، په همې دليل کليسا هم د لويديځ روم په کليسا(کاتولیک) او يوناني ختيځ روم(ارتودوکس) وويشل شوه.
۲۲۲ سوال: په کوم کال دوهم خليفه ختيځ روم ته ماتې ورکړه او کومې سيمې ازادي کړي؟
۲۲۲ ځواب: د دوهم خليفه حضرت عمر (رض) خلافت په دوره کې ۶۲۶ ميلادي کال کې ختيځ روم ته ما ورکړه او د سوريي او فلسطين سيمې يې ازادي کړي.

۲۲۳ سوال: د روم امپراتورۍ دريم ۲۲۳ ځواب:

۲۲۴ سوال: کاتولیک عقيدې او ارتو دوکس عقيدې ترمنځ فرق څه شی؟
۲۲۴ ځواب:

۲۲۵ سوال: د پروتستانت د عقيدې په اړه معلومات وليکئ؟
۲۲۵ ځواب:

د تائوييزم او شينتوييزم اينونه په هکله څه پوهيږي

۲۲۶ سوال: د تائوييزم د آيين معنا څه ده په کوم هيواد کې د چا لخوا رامنځته شو د رامنځته کيدو په اړه يې معلومات وليکئ؟

۲۲۶ ځواب: ۲۲۷ سوال: د تائوييزم د آيين پيروان په کوم هيواد کې استوگن دي او د چا لخوا رسمي دين شوه؟
۲۲۷ ځواب: د چين قوم او ملت په دغې عقيدې ولاړ دی د تائوييزم آيين په ۱۶۵ ميلادي کال کې د هوان له خواد هان د لري خاقان په واسطه رسمي شو.

۲۲۸ سوال: شينتوييزم ددي دين معنی څه ده دغه آيين په کوم هيواد کې پيروان لري دا دين د کومو دينونو د اغيزي لاندي راغلي او اوسني بڼه څه قسم ده؟

۲۲۸ ځواب: شينټوييزم په لغت کې (خدايانو د لارې) په معنای او چاپان د خلکو ايښ دي چې وروسته يې د کنفسيوس او بوداي آينونو د اغيزو لاندې تحول وکړ او سنۍ بڼه يې اداب، عنعنات، د مقدسو ځايو زيارتو جشنونه او عمومي اخترونه دي.

۲۲۹ سوال: د شينټوييزم د ايښ له مخې د جاپانيانو نظر د خپل هيواد په باره کې بيان کړي؟

۲۲۹ ځواب: د جاپانيان باور لري چې له جاپانيانو څخه پرته نور بايد په دې هيواد کې ژوند ونه کړي او جاپانيان هم بايد په بل ځاي کې مړه نشي جاپانيان خپله خاوره سيمه الهي هيواد بولي او نور هيوادونه ددې ځانگړتياو لرونکي نه گڼي.

بوداي او هندوييزم آينونه

۲۳۰ سوال: د بوداي آيين بنسټ ايښودونکي څوک وو چيرته رامنځته شو مقدس کتاب يې څه نومېږي او مقدس بناړونه چيرته او څه نومېږي؟

۲۳۰ ځواب: بوداي آيين بنسټ ايښودونکي سيدارټا په نوم يو شهزاده و مقدس کتاب يې تري پتيکا (درې ټوکړي گل) مقدس بناړونه يې په هندکي بنارس او په تبت کې لهاسادي.

۲۳۱ سوال: بوداي آيين په کومو هيوادونو کې پيروان لري او په کومو هيوادونو کې رسمي دين دي؟

۲۳۱ ځواب: دغه آيين په کامبوج، بوتان او تایلیند په هيوادونو کې رسميت لري دغه آيين په هند، جاپان، چين، مغلستان، تبت، برما، کامبوج تایلیند بوتان او نړۍ په نورو سيمو کې ژوند کوي.

هندوييزم

۲۳۲ سوال: د هندوييزم دين په کوم کال کې رواج درلود؟

۲۳۲ ځواب: هندوييزم ۱۵۰۰ ميلادي کال په شاوخواکي يې په هندوستان کې رواج درلوده.

۲۳۳ سوال: د هندوييزم په آيين کې د روح تناسخ په کومه معنا کارول کېږي؟

۲۳۳ ځواب: د دې دين پيروان په دې عقیده وو او ويل به يې چې بڼه انسان مړ شي روح يې بڼه سري ته ورځي او که بد سري مړ شي روح يې بد سري له ځي اکثرونه ويل چې بد انسان روح حيواناتو ته ځي.

۲۳۴ سوال: د هندوييزم په آيين کې خلک په څو خدايانو باور لري او دې خدايانو ته يې کومې وظيفې وسپارلي؟

۲۳۴ ځواب: هندوييزم آيين درې خدايان لري ۱: برهما (دموجوداتو خالق) ۲: ویشنو (دموجوداتو د ساتنې خدای) ۳: شيوا (د موجوداتو د له منځه وړلو خدای).

۲۳۵ سوال: هندوييزم آيين مقدس کتاب څه نومېږي او په کومه ژبه ليکل شوي؟

۲۳۵ ځواب: هندوييزم آيين مقدس کتاب ويدا (د برهمنانو ودا vda نوم لري او په سانسکریت په ژبه ليکل شوي).

۲۳۶ سوال: د هندوييزم په آيين کې د خلکو څو طبقي شته نومونه يې وليکئ؟

۲۳۶ ځواب: د هندوييزم کې برهمنانو، ویشيا، کشتريا او شودرا طبقي شته.

د نړۍ مهمې ژبې

۲۳۷ سوال: ژبه تعريف کړي او ژبه څنگه منځته راغلي؟

۲۳۷ ځواب: ژبه د پوهولو او راپوهولو (افهام او تفهيم) وسيله او د علايمو سيستم دي چې د پوهې د انتقال او حاصلولو، معاشرې او د خلکو د تفاهم له پاره کارول کېږي.

۲۳۸ سوال: اندو اروپايي ژبه کې کومې ژبې شاملې دي نومونه يې وليکئ؟

۲۳۸ ځواب: اندو اروپايي ژبه کې په بيلابيلو څانگو (لاتين، بالتيک، سلاويک، جرمانیک، اريک او ارمني) ويشل شوېده.

۲۳۹ سوال: په نېگرو په ژبه کې کومې ژبې شاملې دي؟

۲۳۹ ځواب: په نيگرو ژبه کې دوه ژبې شاملې دي ۱: د سوډان په جنوب، د چاډ په جمهوريت، نایجریا او د افریقا په استوایي هیوادونوک یې خلک په دې ژبې خبرې کوي. ۲: د بانتو ژبه: د کانگو، زمبیا او انگولا د حوزې خلک پرې خکېرې کوي.

۲۴۰ سوال: په حامی اوسامي ژبو باندې د کومو هیوادونو خلک خبرې کوي؟

۲۴۰ ځواب: په حامی ژبه باندې په حبشه، الجزایر، نایجریا او دسنگال په یوه برخه کې خلک پرې خبرې کوي. او سامی د عربستان په ټاپو وزمه، د مصر په عربی جمهوریت ولیبیا لجزایر، مالی او په مراکش کې مروج ده.

۲۴۱ سوال: په التایي او اورالي ژبه کې کومې ژبې شاملې دي او د کومو هیوادونو خلک پرې خبرې کوي؟

۲۴۱ ځواب: په التایي او اورالي ژبو کې لاندې پنځه ژبې شاملې دي: ۱: د فن پ ژبه د لپ، فنلنډ، اویستاک او د اروپایي روسیې شمالی خلک پرې خبرې کوي. ۲: ترکی: په ترکیه، ترکمنستان، ازبکستان، قزاقستان، قرغزستان، چین او افغانستان کې پرې خبرې کوي. ۳: منګولیایي: په منګولیا مغلستان او چین په شمال کې خلک پرې خبرې کوي. ۴: د توګوس ژبه: د ساییرییا په شمال کې په تیره بیا د تایګا او تنډا سیمو کې مروج ده. ۵: جاپاني او کوریایي ژبه: د جاپان په ټاپوګانو او د کوریا په ټاپو وزمه کې خلک پرې خبرې کوي.

۲۴۲ سوال: د پورتنيو ژبو نه په غیر نورې کومې ژبې دي چې د مختلفو سیمو خلک پرې خبرې کوي؟

۲۴۲ ځواب: نورې ژبې په لاندې ډول دي: ۱: مالیزایي او پولنزیایي ژبه د جاوا، سوماترا په ټاپوګانو، د کمبودیا په یوه برخه او د بورنیو په ټاپو ګانو کې رواج لري. ۲: د امریکا اصلي او بومي ژبه د امازون په حوزه کې مروج ده. ۳: د دراویدن ژبه: د هند په جنوب کې او د سریلاتکا په یوه برخه کې رواج لري. ۴: چيني ژبه د یوې کتلې په توګه د چین په هیواد کې رواج لري.

۲۴۳ سوال: ماندراتي ژبه باندې په ټوله نړۍ کې څومره خلک خبرې کوي او دنړۍ څومره برخه خلک جوړوي؟

۲۴۳ ځواب: ماندراتي ژبه د ختیځې اسیا له ډیرو معروفو ژبو څخه ده د نړۍ پنځمه برخه خلک یا تقریباً ۸۵۳ میلیونه

۲۴۴ سوال: انګلیسي ژبه په څو هیوادونو کې رسمي ژبه ده؟

۲۴۴ ځواب: انګلیسي ژبه په ۵۰ هیوادونو کې رسمي ژبه ده.

۲۴۵ سوال: عربي ژبه په څو هیوادونو کې رسمي ژبه ده؟

۲۴۵ ځواب: عربي ژبه په ۲۲ هیوادونو کې رسمي ژبه ده.

عربي ژبه

۲۴۶ سوال: عربي ژبه نړۍ کې څنګه خپره شوه او ولې ځانګړي ارزښت لري؟

۲۴۶ ځواب: عربي ژبه د نړۍ د مسلمانانو د مقدس کتاب ژبه ده نو له همدې امله ځانګړي ارزښت لري.

۲۴۷ سوال: څه وخت د عربي ژبې د زده کړې د قواعدو تدوین او وضعه کولو ته اړتیا پېښه شوه؟

۲۴۷ ځواب: هغه وخت د عربي ژبې زده کړې د قواعدو تدوین او وضع کولو ته اړتیا پېښه شوه چې د اسلام دین غیر عرب هیوادونو او قومونو ته ورسیده او هغه هیوادونه او قومونه د عربي ژبې حوزې ته ورننوتل او په دوامدار ډول یو بل ته نژدې شول.

۲۴۸ سوال: د عربي ژبه زده کړه د کومو هدفونو په خاطر وه واضح کړي؟

۲۴۸ ځواب: د عربي ژبه زده کړه دوه هدفونه لري ۱: په قرآن نبوي احادیثو او نورو شرعي حکمونو باندې د آسانه پوهیدلو له پاره ۲: دنورو ژبو له تصرف څخه د عربي ژبې ساتنه.

۲۴۹ سوال: د عربي ژبې اصطلاحات تر اوسه د ژوند په کومو برخو او کومو علوم کې کارول کېږي؟

۲۴۹ ځواب: تر اوسه د عربي ژبې اصطلاحات د ادبي، نظامي، تجارتي، بیړۍ چلونې، ستورو پیژندنې او علومو په کیمیا، ریاضي، بیالوژي، طب او درمل جوړولو کې کارول کېږي.

۲۵۰ سوال: هغه هیوادونه چې رسمي ژبه یې عربي ده څو په اسیا او څو په افریقا کې دي؟

۲۵۰ ځواب: د نړۍ له ۲۲ هیوادونو څخه چې رسمي ژبه یې عربي ده. لس هیوادونه په افریقا او ۱۲ هیوادونه یې په اسیا کې پراته دي.

انگلیسي ژبه

۲۵۱ سوال: انگلیسي ژبه د کوم کلونو څخه تر کومو کلو پوري په انگلیند کي یی مروجه ژبه ده او د کومو ژبو د ورگډیدو په نتیجه کي سوچه انگلیسي ژبه منځته راغله؟

۲۵۱ ځواب: د ۵۰۰ څخه تر ۱۰۶۶ میلادي کال پوري په انگلیند کي ډیره پخوانی مروجه ژبه انگلیسي وه

۲۵۲ سوال: په نړۍ کي د څومره خلکو مورنۍ ژبه انگلیسي ده او څومره خلکو لپاره او ارتباطی ژبه انگلیسي ده

۲۵۲ ځواب: په نړۍ کي د ۳۳۰ میلیونه ته ریسري د نړۍ د ۱۵۷ میلیونو نورنفسو لپاره دویمه ارتباطی ژبه ده.

۲۵۳ سوال: د هغه هیوادونو له جملی څخه چي یو پخوا د انگلیسانو مستعمري وی او اوس ازاد شوي د هغي هیوادونو له جملی څخه د څومره هیوادونو دوهمه رسمی ژبه انگلیسي ده؟

۲۵۳ ځواب: ۴۹ مستعمره

۲۵۴ سوال: انگلیسي ژبه ولي د نړیوالی ژبی په توگه منل شوي ده؟

۲۵۴ ځواب: دانگلیسي ژبي زده کړه دیوې نړیوالې ژبې په توگه دنړیوال تفاهم سربیره په جغرافیه او نورو علومو کي د معلوماتي منابعو اومعتبرو ماخذونو په توگه په انترنیت، کتابونو او مجلو کي له انگلیسي څخه گټه

لاټینی ژبه (فرانسوي، اسپانوي او پرتگالي)

اخلي.

۲۵۵ سوال: رومي (لاټینی) ژبه د کومي ژبی له کورنۍ څخه ده او دا ژبه په کومو مخلي لهجو تبدیله شویده؟

۲۵۵ ځواب: رومي ژبه د ایتالیایانو پخواني ژبه د اندو اروپایی ژبو د کورنۍ له ډلي څخه ده . او په محلي لهجو تبدیله شوه لکه د اسپاني، پرتگالي او فارنسي او په ختیځ کي او اروماني او البانيي د خلکو ژبی د بیلگي توگه یادولای شو.

۲۵۶ سوال: فرانسې، اسپاني او پرتگال څنگه وکولای شول چی دخپلي ژبی په نورو هیوادو کي مورجي کړي چی اوس په هغي هیوادو کي رسمي ژبی دي؟

۲۵۶ ځواب: فرانسوي ، اسپانوي او پرتگالي ژبی د ژونديو ژبون له ډلي څخه دي چي د استعمار او نورو لاملونوله مخي دژبی د اصلې ویونکوو له حوژي څخه د باندي يي رواج ومونده او پراخ گرامر لري.

۲۵۷ سوال: اوس فرانسوي اسپانوي او پرتگالي ژبه د نړي په څو څو هیوادونو کي رسمي ژبی دي وليکئ؟

۲۵۷ ځواب: فرانسوي ژبه د نړۍ په ۲۶ هیوادونو کي، اسپانوي ژبه د نړۍ په ۱۹ هیوادونو کي پرتگالي ژبه د نړۍ په ۶ هیوادونو کي رسمي ژبي دي او په ځيني هیوادونو کي رسمي ژبه ده.

جرمني ژبه

۲۵۸ سوال: جرمني ژبه د کومي ژبي له ډلي څخه ده دا ژبه په څو ډلو ویشل شوي او په هره برخه يي د کومو هیوادونو خلک خبري کوي؟

۲۵۸ ځواب: جرمني ژبه د اندو اروپايي ژبو له ډلي څخه ده

۲۵۹ سوال: جرمني ژبه په څو محلي لهجو ویشل شوي ده وليکئ؟

۲۵۹ ځواب: جرمني ژبه په دوو محلي لهجو ویشل شوي ۱: د لوړو سیمو جرمني ژبه ۲: د اوارو سیمو جرمني ژبه.

۲۶۰ سوال: په غیر ده جرمی څخه نور په کومو هیوادونو کي جرمني ژبه رسمي ژبه ده وليکئ؟

۲۶۰ ځواب: په غیر ده جرمی څخه په اطریش، لختین شتین اوسویس (الماني، فرانسوي او ایتالوي رسمي ژبي دی

د چینايي، جاپاني، او اندونزیايي ژبو په باره کی څه

پوهیږئ؟

۲۶۱ سوال: یو سیلابه ژبو کي کومي ژبی شاملي وليکئ؟

- ۲۶۱خواب: په یو سیلابه کې چینایي ماندین ژبه لکه د ویتنامي (انامي) تبتی، تایلندي او میانماري (برمایي) ژبو په څیر د ژبپوهنې د اصطلاح له مخې یو هیجایي (یو سیلابه) ژبو دي.
- ۲۶۲سوال: چینایي ژبه د الفبا څو توري لري په دې ژبه باندې د آسیا لویې وچې څومره خلک خبرې کوي؟
- ۲۶۲خواب: چینایي ژبه د الفبا توري څلورسوه ۴۰۰ لري
- ۲۶۳سوال: په څو سیلابه ژبني ډله کې کومې ژبې شاملې دي نومونه ولیکئ؟
- ۲۶۳خواب: په څو سیلابه ژبني ډله کې کوریايي، جاپاني، د سایبریا د خلکو زیاته برخه، منځنۍ آسیا د راویدي او هندي ژبې شاملې دي.
- ۲۶۴سوال: اندونزیایي ژبه په کوم کال د اندونزیا ملي ژبه وټاکل شوه؟
- ۲۶۴خواب: په ۱۹۲۸ میلادي کال کې د ملي ژبه په توګه وټاکل شوه د وخت په تیریدو د عربي، چيني، هالنډی، پرتګالي، سانسکریتی، تامیلی، فرانسوي او انګلیسي ژبې کلمې په ژبي کې شاملې شوي دي د بیلګې په توګه په دې ژبې کې تقریباً د هالنډي ژبې ۷۰۰۰ کلمې شته دي.

د بالتیک – لیتواني او سلاوي ژبي

- ۲۶۵سوال: سلاوي ژبه د کومې ژبني لویه کورنۍ څانګه ده او هم واضع کړي چې سلاوي ژبه د اروپا په کومه برخه کې زیات ویونکي لري؟
- ۲۶۵خواب: سلاوي ژبه د هندو اروپایي ژبو له څانګو څخه ده چې په ختیځه اروپا او د بالکان په نورو سلاوي هیوادونو کې مروج ده.
- ۲۶۶سوال: سلاوي ژبه په کومو لهجو ویشل شوی نومونه یې ولیکئ او لیتواني ژبه د کومې کورنۍ څانګه ده؟
- ۲۶۶خواب: سلاوي ژبه په څو محلي لهجو هم ویشل کیږي، چې د هنګري او بالکان یو څه خلک او همدارنګه چکیان، سلواکیان پولنډیان، سربیان، بوسنیان، کرواتیان، بلغاریایان او د مقدونیي خلک په هغې خبرې کوي او لیتواني ژبه هم د سلاوي ژبې د کورنۍ څانګه ګڼل کیږي.

هندي او اردو ژبي

- ۲۶۷سوال: هندي د کوم هیواد اردو او بنگالي د کومو هیوادونو رسمي ژبي دي ولیکئ؟
- ۲۶۷خواب: هندي ژبه د هند اصلي ژبه ده او اردو د پاکستان او بنگالي د بنگله دیش رسمي ژبه ده.
- ۲۶۸سوال: اردو ژبي ته د اردو نوم د چا لخوا ورکړل شو؟
- ۲۶۸خواب: شاه جهان چې د ظهردین بابر لمسی چې د هند د مغلانو په نوم هم یادېږي.
- ۲۶۹سوال: اردو ژبه د کومو ژبو څخه منځته راغلې ده ولیکئ؟
- ۲۶۹خواب: د اردو ژبه د پخوانۍ فارسي، ترکي او هندي ژبو څخه جوړه شوې ده.

اریکي او نړیوال کیدنه

- ۲۷۰سوال: هغه کوم وسایل دي چې د نړۍ سره نږدې کړي ده؟
- ۲۷۰خواب: لکه مخابرات، په تیره بیا هغه معلومات چې د مصنوعي سپوږمکیو، رادار او انټرنیټ او داسې نور څخه لاس ته راځي، نړۍ له پخوا څخه ډیره نژدې کړې ده.
- ۲۷۱سوال: کوم وسایل د د هیوادونو د نژدې کول لپاره زمینه برابره کړي ده مثال سره یې واضح کړي؟
- ۲۷۱خواب: د ارتباطي او اطلاعاتي وسیلو چټکه وده لکه فکسو کمپیوټر، انټرنیټو تیلیفون، تلویزیون او داسې نور د هیوادونو د نژدې کول و لپاره زمینه برابره کړې ده مثال په ډول که چیرې د وارداتي مالونو وارد وونکي د غواړي له جاپان څخه زیات سوداګریز مالونه او کالي نیو یارک او دوبي ته وارد کړي وارد وونکي د انټرنیټ په مرسته د دېروند و کمپنیو څخه د مالونو د لیږدولو غوښتنه کوي.

د اړیکو غوره وسیلي

۲۷۲ سوال: د اړیکو لومړني وسیلي کومې وي او اوس د اړیکو مهمې وسیلي کومې دي نومونه يې وليکئ؟
۲۷۲ ځواب:

۲۷۳ س-وال: telecommunication تیلی کمونیکشن په باره کې اختراعاتګانو د نړۍ څیره څنګه بدله ده؟
۲۷۳ ځواب: د اړیکو پرمختګونه يا telecommunication لکه رادار، تېلفونونه، موبایل، انټرنیټ، فکس او د نړۍ د یوړمکیو سیستمونه د نړۍ هیوادنه یو بل ته نژدې کړي او هغه واټن چې د نړۍ د هیوادونو ترمنځ موجود و له منځه لاړ.

۲۷۴ سوال: د مصنوعي سپوږمکیو کې د پرمختللو کمرو نسبولو سره انسانانو ته کوم معلومات ورپه برخه شول؟
۲۷۴ ځواب: په مصنوعي سپوږمکیو کې د پرمختللو کمرو نصبول د ځمکې د کرې او سمندرو په باره کې د ځینو حقیقتونو د روښانه کول سبب شوي دي او نوي موضوعګانې یې د ځنګلونو، کانونو، سمندرونو او د ژوندانه د چاپیریال په هکله سپړلي دي.

۲۷۵ سوال: د اړیکو عمده وسیلو پرمختګ د انسانانو د ژوندانه په ټوله موده کې څو برخې لري هر برخه یې واضح کړي؟

۲۷۵ ځواب: دوه برخې لري: ۱: لومړي وسیلي: لکه اوتونکي (هدهد او کوتري) او اهلي حیوانات لکه آس، اوبښ، خر، قاطر.

۲: عصري وسیلي: لکه د میډیا د اړیکو وسیلي (رادیو چې منځنۍ، لنډې، اوږدې او FM څپې لري) تلویزیون، موبایل، کمپیوټر، انټرنیټ، مصنوعي سپوږمۍ چې پاس ورڅخه یادونه وشوه.

پست په نړۍ کې

۲۷۶ سوال: په پخوا زمانه کې چین، مصر، یونان، او پخواني روم د پستي خدمتونو په برخه کې د څه شې څخه کار واخیست او هم واضح کړې چې په اړیکو کې څه وده رامنځ ته شوه؟

۲۷۶ ځواب: په پخوا زمانه کې چین، مصر، یونان، او پخواني روم په امپراتوري کې له حیواناتو او الوتونکو څخه په ګټه اخیستنه لیکونه او پیغامونه انتقالیدل کله چې په اقتصاد کې مختلف شغولونه منځته راغلل نو د پستي خدمتونو په واسطه یې خپلې اړتیاوې یې د اړیکو په برخه کې پوره کولې.

۱۷۸ سوال: پستي خدمتونه لومړۍ د چا پواسطه منځته راغلل او هم واضح کړی چې په څوم کال د چا لخوا پستي ټیکټونه رامنځته شول؟

۱۷۸ ځواب: په شپاړسمې میلادي پېړۍ کې پست د هیوادونو له سرحدونو څخه بهر شو او د فرانسوا ټاکسي په همت لوړې ځل لپاره پستي خدمتونه رامنځته شول او په اروپا کې وده زیاته شوه او په ۱۸ مې پېړۍ کې پستي ساحه پراخه شوه او وېي کولای شول چې د اړیکو د یوې باوري وسیلې په توګه خلکو ته وسپارل شو.

۱۷۹ سوال: د پوست اتحادیه د څو غړو هیوادونو لخوا په کوم کال جوړه شوه او په ۱۹۹۶م کال ددې اتحادې غړې هیوادنه څو ته رسیده؟

۱۷۹ ځواب: وروسته د ۱۸۷۴ میلادي کال د ستمبر په ۱۵ نیټه د ۲۱ غړو هیوادونو تر منځ د کنفرانس په پایله کې پریکړه چې د برن د معاهدې په نوم یادېږي لاسلیک شوه په ۱۹۹۶ میلادي کال کې د دې اتحادیه غړو شمیر ۱۸۹ هیوادونه ته رسیږي.

په نړۍ کې تېلفون او موبایل

۲۰۰ سوال: د تېلفون او موبایل څخه په کومو برخو کې کار اخیستل کېږي او هم واضح کړي چې د تېلفون مخترع څوک و؟

۲۰۰ ځواب: د تېلفون او موبایل څخه په په ډله بیزو رسنیو کې د اړیکو ډیره مهمه برخه لري او له هغو څخه په جغرافیایي مسایلو کې د اړیکو د نیولو په برخه کې د یوې وسیلې په توګه ګټه اخیستل کېږي لکه: آب و هوا، زلزلې اورلګیدنې، د سوداګریزو او اقتصادي معلوماتو په برخه کې کار اخیستل کېږي. او لومړي ځل لپاره ګرام هام بل gram ham bill اختراع کړ.

۲۰۱ سوال: بې سیمه تېلفون په کوم کال اختراع شو او هم واضح کړي چې بې سیمه تېلفون چې لاتین نوم یې سیلولر دي کوم ډول پرمختللي تېلفون دي؟

۲۰۱ ځواب: بې سیمه تېلفون په ۱۸۹۷ میلادي کې اختراع شو بې سیمه تېلفون چې لاتین نوم یې سیلولر دي هغه ډول پرمختللي تېلفون ته ویل کېږي چې د دوه تنو ترمنځ اړیکې ټینګوي او هر ځای ته د انتقال وړ وي.

۲۰۲ سوال: ملګرو ملتونو په کوم کال بې پرې مخابراتو مرکز جوړ کړ؟

۲۰۲ ځواب: ملګرو ملتونو په ۱۹۷۰ میلادي کال کې مخابراتو مرکز جوړ کړ.

فکس په نړۍ کې

۲۰۳ سوال: فکس څه شي دي او په کومو برخو کې یې اسانتیاوي رامنځ ته کړي؟

۲۰۳ ځواب: فکس د جغرافیې په ټولو ځانګړو کې یوله مهمو اړتیاوو څخه یوه له فکس څخه ګټه اخیستنه ده چې د هغې پواسطه پیغامونه لیرې او نژدې سیمو ته استول کېږي له فکس څخه ګټې اخیستنې د اړتیاوړ حقیقتونو د مستند کولو لپاره په جغرافې او نوروو برخ کې ډیرې اسانتیاوي رامنځته کړي دي لکه صنعت سوداګرۍ تولیدي وسایل صادرات واردات او داسې نور.

۲۰۴ سوال: فکس د چا لخوا اختراع شو او لومړي پیغام یې دکوم ځای څخه کوم ځای ته واستاوه؟

۲۰۴ ځواب: فکس نوی تکنالوژي ده چې په ۱۹۲۴ میلادي کال کې د ریچارد رنجر Rechar H Ringer پواسطه اختراع شو او لومړنی پیغام یې له نیویارک څخه لندن ته واستوه.

۲۰۵ سوال: فکس په کومه طریقه پیغامونه له یو ځای څخه بل ځای ته انتقالوي او په کومو برخو کې ورڅخه کار اخیستل کېږي؟

۲۰۵ ځواب: فکس د لیکلي پیغام د انتقال وسیله ده چې د کاغذپرمخ لیکلي پیغامونه او گذار شونه دي ماشین ته ننه باسي او په څو ثانیو کې ټاکلې ځای ته رسیږي.

فکس میخانیکي وسیله ده چې د هغې پواسطه اطلاعات او اسناد په لیکلي ډول د یوه سند په توګه انتقالیږي.

انټرنیټ او ایمیل

۲۰۶ سوال: د مخابراتو ډیره نوي وسیله څه شي ده او څه کې ورڅخه کار اخیستل کېږي؟

۲۰۶ ځواب: د مخابراتو ډیره نوي وسیله انټرنیټ او ایمیل دی، چې په جغرافیې او ورو علومو او د ژوندانه په نورو برخو کې ځانګړې دندې سرته رسوي. جغرافیه پوهان رد څیړنو په ټولو مرکزونو کې د پیغامونو د انتقال لپاره له دواړو ویسلو څخه ګټه اخلي له ټولو مهمه خبره داده چې د پیغامونو اخیستل او په ځانګړي او محرمانه ډول دهغې لیرل په هره اندازه چې د وغورو، په لنډ وخت کې سرته رسیږي له دواړو ویسلو څخه ګټه اخیستنه په ټولو دولتي سوداګریزو موسسو او شخصي ډول سرته رسیږي.

۲۰۷ سوال: انټرنیټ څه شي دي او کوم خدمتونه سرته رسوي؟

۲۰۷ ځواب:

۲۰۸ سوال: چیرته او د چا لخوا په کوم کال یو کوچني ماشین جوړ شو چی د یو کمپیو تر څخه بل کمپیوټر ته معلومات انتقالول؟

۲۰۸ ځواب:

۲۰۹ سوال: ایمیل څه شي دي او په کومو برخو کې تري کار اخیستل کېږي؟

۲۰۹ ځواب:

۲۱۰ سوال: مصنوعي سپورمکيو جغرافيه پوهانو ته کومې وړتياوې ورپه برخه کړيدي؟

۲۱۰ ځواب:

۲۱۱ سوال: هغه پيغامونه چې د مصنوعي سپورمکي څخه ځمکې ته رسېږي د څه په نوم ياديږي او هغه پيغامونه چې د ځمکې څخه مصنوعي سپورمکي ته استول کېږي د څه په نوم ياديږي.

۲۱۱ ځواب:

۲۱۲ سوال: جيو ستشنري اصطلاح کوم حالت ته ويل کېږي تشرېح يې کړي؟

۲۱۲ ځواب:

۲۱۳ سوال: کوم هيوادونه مصنوعي سپورمکي لري نومونه يې وليکئ؟

۲۱۳ ځواب:

د ژوندانه چاپيريال نړيوالې ستونزې

۲۱۴ سوال: د ژوندانه چاپيريال تعريف کړي د ژوندانه چاپيريال مهمې برخې کومې دي؟

۲۱۴ ځواب: د ژوندانه چاپيريال د ژوندانه د ټولو پديدو يوه ټولګه complex ده چې انسان حيوان او نبات لپاره يې د ژوندانه شرايط برابر کړي دي مهمې برخې يې ځمکه، د استوګنې ځاي خاوره او په نباتي پوښښ حيوانات او اتموسفير تشکيلوي.

۲۱۵ سوال: دکرنۍ او خوړو د برابرولو مناسبې سيمې کومې دي او د کرنې او خوړو د برابرولو نامناسبې سيمې کومې دي؟

۲۱۵ ځواب:

۲۱۶ سوال: د هغو شيانو نومونه وليکئ چې اتموسفير ککړوي او د انسان حيوان او نبات ژوند له خطر سره مخ کوي؟

۲۱۶ ځواب:

۲۱۷ سوال: د هغه گازونو او اکسايډونو نومونه وليکي چې دويني دوران او تنفسي جهاز او نورو باندې ناوړه اغيزه لري؟

۲۱۷ ځواب: هغه گازونه کاربن ډاي اکسايډ او کاربو مونو اکسايډ د متان غاز کلوروفلوروکاربن او دنايتروجن اکسايډ تعاملات د ويني په دوران، او تنفسي جهاز او نورو باندې روغتيايي ناوړه اغيزه لري .

۲۱۸ سوال: د هغو موادو نومونه وليکي چې په مجموعي ډول د هوا د ککړتيا سبب ګرځي؟

۲۱۸ ځواب: په لاندې ډول دي:

۱: زهري مواد ۲: کيمياوي مواد ۳: د غبرونو خپرېدل ۴: د اضافي غير صحي مواد راټولېدل

۵: د مصنوعي او اتومي مواد و پاتې شوني ۶: دمضرو اجسامو له راټولېدل ۷ :

سوځيدنې

۸: دمناسب کانا ليزسيون نه شتون او داسې نور

د وړلو راولړل (حمل ونقل) وسيلې

۲۱۹ سوال: نقلیه وسایل د څه شي لپاره پکارېږي او کومې ستونزې رامنځته کوي؟

۲۱۹ ځواب: نقلیه وسایل د انسان له اړتياوو څخه ګڼل کېږي چې د کاليو او خلکو په انتقال کې ډيري اسانتياوې برابرېږي خو دلته نقلیه وسایل په ښارونوکي د هوا د ککړتيا د لامل په توګه څيرل کېږي.

۲۲۰ سوال: هغه لاملونه چې دککړتيا سبب ګرځي په څه نوم ياديږي او هم واضح کړي چې پرمختللو هيوادونو څنګه د هوا دککړتيا مخه نيولي ده؟

۲۲۰ ځواب: هغه لامل چې دچاپيريال دککړتيا سبب ګرځي د پوليشن pollution په نوم ياديږي.

پرمختللي هیوادونه په دې توانیدلي دي چې تريوي اندازې د نقلیه وسایلو د مضرو موادو مخه‌نیسي ځکه چې پدې هیواد ونو نوي تکنالوژي او د نقلیې بڼې وسیلې ددې سبب شوي دي چې دمضرو غازونو مخه ونیول شي هغه نقلیه وسیلې چې د لوګي او غازونو لامل ګرځي اجازه نه ورکول کیږي چې تګ او راتګ وکړي.

۲۲۱ سوال: زمونږ د ګران هیواد افغانستان مرکز کابل فضاء د څه په واسطه ککړه شویده؟

۲۲۱ ځواب: زمونږ د ګران هیواد افغانستان مرکز کابل دښار د ښکلي فضا مضرو غازونو او د زرو موټرو لوګیو او د بي کیفیته تیلو په استعمال سره چې په هوا کې د سلفرو او سرپو د زیاتوالي سبب کیږي خرابه کړي ده.

د ژوندیه چاپیریال باندې دکارخانو اغیزې

۲۲۲ سوال: په پراخه پیمانه د کارخانو څه مشکلات رامنځته کړي او هم واضح کړي چې د صنعتي انقلاب زانګو کوم هیواد دي؟

۲۲۲ ځواب: د کارخانو پراخه پیمانه جوړول د هوا، د ځمکې د روانو او د ځمکې لاندې اوبو د ککړول لامل ګرځي. صنعتي انقلاب له اروپا څخه پیل شو او اصلي زانګويي دانګلستان هیواد دي.

۲۲۳ سوال: کوم غازونه د هوا فزیکي او کیمیاوي خواصو ته تغیر ورکوي نومونه یې ولیکئ او دا غازونه څنګه پیداکیږي؟

۲۲۳ ځواب: لکه د کاربن ډای اکساید CO_2 د متان CH_4 کلورو فلورو کاربن $\text{chloro fluoro carbon}$ غاز کي کیمیاوي او سړوونکو سرچینو څخه خارجيږي چې د هوا په لوړو پوړیو کې د اوزون په قشر کې کیمیاوي ترکیبونو سره تعامل کوي د اوزون طبقې ویجاړوي او پاي کې د ځمکې د تودیدو سبب ګرځي.

۲۲۴ سوال: اتومي کارخانو رادیواکتیف د کومو ستونزو لامل ګرځي او هم واضح کړئ چې د اوزون طبقه د کومو غازونو په واسطه تخریبیږي؟

۲۲۴ ځواب: اتومي کارخانې رادیو اکتیف $\text{radioactive waster}$ پاتې شوني د لاندنیو ستونزو لامل ګرځي.

- ۱: اتومي وړانګې (تشعشعات) د یو کیلو متره مربع په ساحه کې تخریبات کوي.
- ۲: په کرڼه، کښت او کار منفي اغیز لري.
- ۳: فضاته داخلیری
- ۴: حیوانات، انسانان او نباتان په مرګ تهدیدوي.
- ۵: د جرنوبل اتومي چاودنې چې پراخه ساحه له منځه یوړه ددې مطلب ښه بیلګه ده.
- ۶: د کاربن ډای اکساید د غاز د تولید سبب ګرځي.
- ۷: پوستکي سرطان رامنځته کوي.
- ۸: د خوړ مواد تاسیسات اغیزمن کوي.

د اوزون طبقه د کلکورو فلورو کاربن چې له فابریکو او سړوونکو سرچینو څخه خارجيږي چې د هوا په بوړو بوړو کې او د اوزن په قشر کې کیمیاوي ترکیبونو سره تعامل کوي پدې اساس د اوزون طبقه ویجاړوي.

د صنعتي موادو پاتې شوني

۲۲۵ سوال: د چاپیریال د پاک ساتلو په خاطر باید څه وشي چې هوا ککړه نه شي؟

۲۲۵ ځواب: د ژوندانه ځای په مجموع کې پاک وساتو نو له همدې امله هغه صنعتي پاتې شوني چې کار خاني او صنایع تولیدوي د هغو د ضرر مخنیوي وشي چې چاپیریال ککړنشی.

۲۲۶ سوال: پاتې شوني په کومو برخو ویشل شويدي شماره واز یې ولیکي او د هر په اړه لنډ لنډ معلومات ولیکئ؟

۲۲۶ ځواب: د چاپیریال د پاک ساتلو لپاره باید لاندې نقطې په پام کې ونیول شي.

- ۱: فزیکي پاتې شوني: physical state لاندې برخې لري: ی کورونو [اټ شون] ناول اوبه او داسي نور
- ۲: حیاتي عضوي پاتې شوني

۳: خدماتي سکتور نه: چي ځمکني هوايي او سمندري نقلیه وسلي دي.

۴: د خورو پاتي شوني د ډوډۍ او پخلنځي پاتي شوني.

۶: بناري پاتي شوني: چيي معمولاً د وروستو مواد و پاتي شوني دمتان غاز توليدوي. او داسی نور

۲۲۷ سوال: د اروپا کوم سيندونه ډير ککړ دي نومونه يي وليکۍ؟

۲۲۷ ځواب: اروپا کي تاييمز او راين سيندونه صنعتي او کيمياوي فابريکي چي ددي سيندونو په غاړو کي جوړي شوي دي ددي فابريکو اضافي مواد سيندونو ته ځي او حيواناتو د ژوندانه چاپيريال ککړ وي.

۲۲۸ سوال: د صنعتي پرمختگونو گټي او زيانونه کوم دي وليکۍ؟

۲۲۸ ځواب: صنعتي پرمختگونه که له يوې خوا د انسان د اړتيا وو د پوره کولو په برخه کي گټور وو. په هغه اندازه يي ځمکه، سمندر او هوا ککړه کړې هم ده.

د اوزون د طبقي د نري کيدلو خطرونه

۲۲۹ سوال: د اوزون طبقه د سمندر د سطحي څخه څومره لوړه ده او څه اهميت لري؟

۲۲۹ ځواب:

۲۳۰ سوال: د بنفش څخه اخوا ته وړانگي په څو ډوله دي هر يو يي تشریح کړي؟

۲۳۰ ځواب:

۲۳۱ سوال: د اوزون د طبقي نري کيدل او تخريب کيدل کوم ستونزي پيدا کوي؟

۲۳۱ ځواب: د اوزون د طبقي نري کيدل او تخريب کيدل د ځمکي پرمخ ژوند له تهديد سره مخامخ کوي.

د اوزون د طبقي زيانمن کيدل

۲۳۲ سوال: کوم گازونه د اوزون د طبقي د زيانمن کيدو سبب گرځي او دا گازونه د څه شي څخه پيدا کيږي؟

۲۳۲ ځواب: گل خانه يي گازونه لکه (کاربن ډاي اکسايډ متان غازونه او دنايتروجن اکسايډ) او د کلورو فلورو کاربن غاز چي د اوزون د غاز د طبقي د زيانمن کيدلو سبب گرځي. چي د سړوونکو دستگاوو لکه يخجالونه، ايرکونديشنو سړوونکي ماشينونو او داسي نورو څخه راوځي.

۲۳۳ سوال: گل خانه يي گازونه په څه شان د اوزون طبقه تخريبوي او هم واضح کړي چي د لندن د ۱۹۹۵م کال په غونډه کي کوم گازونو د مخنيوي پريکړه وشوه؟

۲۳۳ ځواب: او په ۱۹۹۵ ميلادي کال کي د لندن غونډه کي دکلورو فلورو کاربن مخنيوي وشوو چي بايد نور توليد نه شي.

۲۳۴ سوال: د اوزون د طبقې تخريب په ځمکه کي دکومو زيانونو سبب گرځي؟

۲۳۴ ځواب:

۲۳۵ سوال: کوم چينايي پوه په کوم کال موندلي چي د جنوبي قطب په برخه کي د اوزون په طبقه کي يو لوي سوري پيدا شوي چي پراخوالي يي ۲۶ ميلیونه کيلو متره مربع ته رسيږي؟

۲۳۵ ځواب: Van Alan چينايي پوه وموندله چي په جنوبي قطب کي يو لوي سوري دي چي ۲۶ ميلیونه کيلو متره مربع پراخوالي لري.

د ځنگلونو پريکول

۲۳۶ سوال: د فوټو سنتيز عمليه د هوا په پاکوالي کي څه اغيزه لري؟

۲۳۶ ځواب: فوټو سنتيز photosynthesis په عملي نباتات د ريښو په واسطه له ځمکي څخه اوبه او

مالگي جذبوۍ او پانو ته يي انتقالوي پانه کاربن ډاي اکسايډ له هو جذبوي او دلمر دروښنايي په شتون

کي کاربو هایدريد توليدي او د ورځي اوکسيجن ازاد وي چي د ژونديو موجوداتو لپاره حياتي ارزښت لري.

۲۳۷ سوال: د ځنگلونه د انسان لپاره کومې ګټې لري ويې ليکئ؟

۲۳۷ ځواب: ځنگلونه د لاندې ګټه لري د انسان لپاره

۱: د ميوې او نباتاتو ريښې د ځينو انسانانو خواړه جوړوي.

۲: د ونو لرګي په ودانيو، د کور د سامانونو او کاغذ په جوړولو کې استعمالېږي.

۳: د ونو سپورۍ انسان له ډيرې تودوخې څخه ساتي.

۴: ځنگلونه د سيلابونو مخه نيسي ځکه چې باران د ونو په پاڼو او څانګو لګيږي او چټکتيايي وړو کوي.

۵: ځنگلونو له حاصلاتو څخه د درملو لپاره ګټه اخلي.

۶: ځنگلونه د تفريح او ساعت تيرۍ لپاره مناسب ځاي ګڼل کيږي.

۷: د وحشي ژوو د ژوند چاپيريال جوړوي.

۲۳۸ سوال: کوم لاملونه د ځنگلونو په له منځه وړلو کې زياته برخه لري؟

۲۳۸ ځواب: لاندې لاملونه د ځنگلونو په له منځه وړلو کې زياته برخه لري.

۱: د کورونو جوړول او په نړۍ کې صنعتي پرمختيا

۲: د ځنگلونه تبديلول په کرنيزه ځمکه

۳: اور لګيدني

عطاء الرحمن محمدی شینواری

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library